

REC'D NOV 29 1975

NEW YORK PUBLIC LIBRARY
DIV. 8
GRAND CENTRAL STA. BOX 2231
NEW YORK 17, N.Y.

VIENTYBĖ

The Oldest Lithuanian Newspaper in the World

89 M. 17 N.

192 Highland Boulevard
Brooklyn, N. Y. 11207

1975 M. SPALIO [OCTOBER] 31 D.

Telephone:
APplegate 7-7257

30 CENTU

TAUTYBIU PROBLEMOS RYTU EUROPOJ IR TAR. SAJUNGOJ

Spalio 3-4 Detroit, Mich. Universitete įvyko simpoziumas. Tema — "Nacionalizmas Sovietų Sąjungoje ir Rytų Europoje Brežnevo bei Kosyginio laikais". Simpoziume dalyvavo mokslininkų iš įvairių JAV bei Kanados universitetų. Simpoziumas surengtas Detroito Universiteto ir Michigano Tautybių Tarybos.

Spalio 3 d., prasidėjo pirmoji sesija, pavadinta "Tautybių problemos dimensijos Sovietų Sąjungoje ir Rytų Europoje". Jo Carleton universiteto Kanadoje profesorė Teresa Rakowska-Harmstone apibūdino tautybių politikos studijas. Paminėjo, jog bestudijuojant Sov. Sąjungos tautybes, per daug pabrėžiama disidentų skundai ir veikla, o negana dėmesio duodama toms socio-ekonominiams problemoms, kurios paveikia visos tautybės liaudį. Nagrinėdama dabartinę tautybių padėtį Sov. Sąjungoje, prof. Rakowska-Harmstone sakė, kad tautybių nacionalizmas auga, kartu su modernizacija ir, kad komunistų partijai nesiseka tokio vystymosi sustabdyti.

RYTŲ EUROPOJ MAŽEJA GIMINIŲ

Floridos Tarptautinio universiteto profesorius Ralph S. Clem tema buvo — Demografiniai pasikeitimai Sovietų Sąjungoje. Esą, kiekviena tautybė, kuri pereina modernizacijos procesą, lygiagrečiai pereina

demografinių pakeitimų procesą. Europinė Sovietija, pasiekusi paskutinio modernizacijos etapo, yra taip pat pasiekusi demografinių pasikeitimų proceso galą, kuris charakterizuojamas žemu naujagimių laipsniu. Azijinė Rusija, būdama žemesniame modernizacijos etape, turi labai aukštą naujagimių laipsnį. Kadangi visur Sov. Sąjungoje anksčiau mirstančių procentas mažas, tai Rusijos Rytų tautybių gyventojų skaičius, palyginus su Vakarų tautybėmis, kasmet auga. Prof. Clem išskėlė faktą, kad Sov. Sąjungoje vienas iš keturių rusų gyvena ne rusiškose teritorijose.

Prof. William O. McCagg, iš Michigan valstybinio universiteto kalbėjo tema — Etninės problemos Rytų Europoje. Kalbėdamas apie sovietinius-rytų europietinius santykius, pastebėjo, kad iš aštuonių satelitinių kraštų, nežiūrint Brežnevo doktrinos, kiekvienas sekė savo tvirtai nusistatytą tautinę programą. Tačiau, ne kiekviena Rytų Europos valstybė taip aršiai gina savo mažumų tautinius siekimus, kaip Lenkija, kuri yra labiausiai šovinistiškai nusiteikusi kitų tautybių atžvilgiu.

Po vakarienių vyko antroji sesija. Kadangi dvejų svarstybos vyko tuo pačiu laiku, reikėjo pasirinkti vieną arba kitą. Reporteris klausė paskaitos tema — "Tautinės problemos Ukrainoje, jos kultūrinės ir

Nukelta į 2 psl.

Dail. Vytautas K. Jonynas kalba apie M. K. Čiurlionio tapybą New Yorko minėjime spalio 19 d.
S. Narkėliūnaitės nuotrauka

Čiurlionio 100 metų gimtadienis

M. K. Čiurlionio minėjimui New Yorko lietuviai paskyrė net dvi dienas, Spalio 18 d. Kultūros židinio mažojoje salėje buvo atidaryta Čiurlionio reprodukcijų paroda, o didžiojoje salėje įvyko sukaktuvinė akademija. Scena buvo papuošta dail. V. K. Jonyno sukurtu Čiurlionio portretu, kuris buvo atitinkamai išdidintas ir pritvirtintas prie raudono skydo, kuriame buvo įrašyta skaitlinė 100, reiškianti Čiurlionio gimtadienį. Prie portreto akademijos pradžioje buvo uždegta sukaktuvinė žvakė.

Aktorius Henrikas Kačinskas paskaitė Čiurlionio minčių apie gyvenimo prasmę. Atidarymo žodį tarė minėjimo rengimo komiteto pirm. dail. V. K. Jonynas ir pakvietė tolimesnei programai vadovauti komiteto narį Joną Rūtenį.

Sudarius garbės prezidiumą, pirmasis žodį tarė Lietuvos gen. konsulas New Yorke A. Simutis. Pa-

skaitą apie Čiurlionio muziką skaitė Vytautas Strolia, pailiustruodamas ištraukomis garsinėje juostoje.

Antrojoje dalyje dail. V. K. Jonynas kalbėjo apie Čiurlionį kaip dailininką. Trečia dalis — Čiurlionio kūryba skaidrėse. Jas rodė ir aiškino dail. A. Kašubienė.

Spalio 19 d. Kultūros židinio didžiojoje salėje įvyko koncertas, kurį atidarė Vargonininkų-muzikų sąjungos pirm. A. Kačanauskas. Pradėjo Perkūno choras, vadovaujamas V. Daugirdo. Toliau skambino Aldona Kepalaitė. Solistų ir jų talkininkų grupę sudarė sopranai Jūratė Veblaitytė-Litchfield ir Irena Stankūnaitė-Silva, altai Marijan Skabeikis ir Ona Zubavičienė, tenorai Povilas Dulke ir Vyt. Strolia, bosai Alg. Kačanauskas, Philip Skabeikis ir Petras Tutinas. Ansambliš giedotojo be dirigento.

Po to koncerto Alg. Kačanauskas

Nukelta į 16 psl.

Kongresmanas Edward Derwinski [d.], kurį ALTas pagerbė savo suvažiavime lapkričio 22 d., kalba spaudos konferencijoje apie Helsinkio nutarimus. Iš k. d.: inž. A. Rudis ir ALTo pirm. dr. K. Bobelis. [Plačiau 4 psl.]

LIETUVIŠKOJE CHICAGOJE

Kun. dr. Feliksas Jucevičius iš Montrealio kalba, pristatant jo knygą "Menas spalvų ir formų žaisme" spalio 10 d. Jaunimo Centre.

25 metų savo veiklos sukaktį paminės Chicagos skautininkų-ių ramovė ir skautininkų draugovė spalio 26 d. Jaunimo centro kavinės patalpoje.

Nevyriausybinių organizacijų atstovų susirinkime, sušauktame Valstybės departamento Washingtone spalio 22 d., kaip ALTO atstovai, iš Chicagos dalyvavo dr. K. Bobelis ir dr. kun. J. Prunskis.

Arvydas Algminas, American Academy of Art mokytojas buvo surošęs savo tapybos kūrinių parodą Čiurlionio viršutinėje galerijoje, Jaunimo centre spalio 31. Lankytojai paroda patenkinti.

Laima Stepaitytė ir Stasys Pilka dalyvavo vokaliniame ir žodžių išraiškos popietėje, sekmadienį, lapkričio 2 d., 4 val. p. p., Jaunimo centre. Programoje buvo tarptautiniai ir lietuvių kūriniai.

Balzeko Liet. kultūros muziejuje nuo lapkričio 5 iki 30 d. rengiama spaudos karikatūrų paroda iš Lietuvos nūdienio gyvenimo. Parodos eksponatus surinko muziejaus meno archyvo kuratorius Kazimieras Baltamaitis iš Lietuvos spaudos. Jam talkino Janina ir Romas Kinkos.

Kun. dr. Ignas Urbonas, Gary lietuvių parapijos klebonas, buvo pagerbtas iškilmingoj sueigoj Beverly Country klube 40 m. kunigystės ir kitų sukakčių proga. Buvo susirinkę virš šimto įvairių organizacijų bei visuomenės atstovų. Dalyvavo vysk. V. Brizgys ir vysk. Deksnys. Pagrindinę kalbą pasakė dr. Zenonas Danilevičius.

17-oji Filatelijos paroda, rengta filatelistų draugijos Lietuva, įvyko spalio 4-5 dienomis Jaunimo centro apatinėje salėje. Parodoje buvo išstatyta įdomių ir vertingų ženklų. Pirmajame skyriuje buvo reprezentacinis Lietuvos pašto ženklų rinkinys, kurį surinko ir laisvai Lietuvai saugo pati filatelistų draugija Lietuva. Individualūs eksponuotojai suorganizavo Lietuvos, tematinę ir jaunių grupes.

Cicero jaunų vaidintojų būrelis, Kvirino Runino vadovaujamas, spalio 10 d. Marquette Parko par. salėje suvaidino veikaliuką "Laisvės kova".

Amerikos Lietuvių Etninės Foto Enciklopedijos parengimo darbai per vasarą pasitūmėjo į priekį. Tikimasi, kad pirmieji tomai "Palikę Tėviškės Namus" ir "A Lithuanian Cemetery" (lietuviška ir angliška laida apie etninius paminklus šv. Kazimiero kapinėse Chicagoje) išeis iš spaudos šį rudenį.

Vlado Būtėno ir Algimanto Kezio, S. J. paruošta knyga apie Pennsylvania Lietuvą atiduota spaustuvei rinkti.

Kun. Stasio Ylos knyga "Lietuvių Šeimos Tradicijos" laukia eilės pas rinkėją.

Prof. J. Žilevičius baigia ruošti tomą, skirtą Amerikos Lietuvių muzikai, teatrui ir šokiui. Baigiamas ruošti veikalas apie Amerikos Lietuvių literatūrą, kuris išeis anglų kalba. Veikalą redaguoja Alina Skrupskelienė.

Dr. Leonas Šulas-Šulaitis, kartu su savo tėvais Magdalena ir Pranu. Jis, baigęs medicinos studijas Vienoje, Austrijoje, dabar dirba vienoje ligoninėje. Vasaros metu jis atostogavo Chicagoje, į kurią jis numato sekančiais metais grįžti nuolat apsigyventi. Ed. Šulaičio nuotr.

Dr. Leonas Šulas/Šulaitis, baigęs medicinos studijas ir gavęs daktaro laipsnį Vienos universitete Austrijoje, parvyko pasisvečiuoti pas savo tėvus Praną ir Magdeleną, gyvenančius Brighton Parko liet. kolonijoje. Jis čia žada išbūti apie mėnesį laiko, o tada vėl numato grįžti į Vieną, kur praktikuosis vietinėje ligoninėje. Po metų laiko jis planuoja sugrįžti į Chicago nuolatiniam apsigyvenimui.

Vladas Rasčiauskas, American Travel Bureau Service savininkas, Chicagoje išskrido į Argentiną. Be Argentinos, lankysis Brazilijoje, Urugvajuje, Čilėje, Columbijoje ir kitose Pietų Amerikos valstybėse. Kelionėje išbus apie mėnesį laiko. Metų pabaigą ruošiasi lankyti Antarktiką. Didžiosioms kelionėms prisiminti geru foto aparatu žada užfiksuoti įdomybes. Ypač jam rūpi nufotografuoti pingvinus.

"Baltic Saga" Sukaktuviniai medaliai

Pasakoma aukse, sidabre ar platinos medaliuose. Kiekvienas sveria 30 gramų ir yra 40 mm. diametre. Tiesiog iš liejyklos tik už \$26.50 puikiai pagaminti iš 99.9% sidabro, \$324 iš 22 karatų aukso ir \$393 iš platinos už kiekvieną.

ORDER COUPON

Make cheque or money order payable to BALTICOIN and mail to:
BALTICOIN, 148 Duke Street, Hamilton, Ontario, Canada. L8P 1X7.

Please send:

The Baltic Saga	medals in 99.9% silver, \$26.50 each	\$
The Baltic Saga	medals in 22 karat gold, \$324.00 each	\$
For each order from outside Canada add \$1.00 for postage and handling		\$ 1.00
Cheque/MO made out payable to BALTICOIN enclosed for		\$

Name Address

City Province Postal Code

(PLEASE PRINT)

Vienybė, 1975 m. spalio 31 d.

JAV Atstovų Rūmų narys kongr. Hyde sveikina su LB Cicero apyl. pirm. Adolfu Merkeliu. Viduryje — vienas iš žymesniųjų Cicero lietuvių veikėjų — A. Milūnas, kuris neseniai apleido Cicero lietuvių koloniją.

Ed. Šulaičio nuotr.

CHICAGOJE

Valančiaus šimto metų mirties sukakties baigminis minėjimas Jaunimo Centre įvyks lapkričio 16 d. Jį rengia Lituanistikos institutas. Bus dvi paskaitos: vieną skaitys philadelphietis prof. dr. V. Maciūnas, kitą washingtonietis dr. V. Trumpa.

Minėjimo dieną Jaunimo centre vyks vyskupo Valančiaus raštų paroda. Ekspoziciją parengė red. Bronius Kviklys.

Du chicagiečiai dailininkai — Irena Šimkienė ir Viktoras Petravičius spalio 25-26 d. iškės Toronte, Kanadoje, kur buvo surengta jų kūrinių paroda. Dail. Šimkienė buvo išstaciūsi 16 darbų, o dail. Petravičius — 33.

Prof. Vladas Jakubėnas sukūrė dainą pagal Bernardo Brazdžionio žodžius "Svetimi kalnai" ir ją dedikavo solistei Aliodijai Dičiūtei-Trečiokienei. Tą dainą solistė, tarp kitų dainų, atliks Lietuvos D. kunigaikštienės Birutės draugijos auginsiame jubiliejuje, kuris Chicagoje minimas lapkričio 9 d. Tautiniuose namuose. Solistei akompanuos pats kompozitorius.

Operos tradicinis balius įvyks lapkričio 22 d., 7:30 val. vak., Tautiniuose namuose. Jo metu bus traukiami laimingieji bilietai ir kas nors laimės 1,000, 500, 250, 150 ir 100 dol. Jei laimėtojas bus salėje, jam ten pat bus įteikta laimėta suma. Vietas baliui prašome rezervuoti pas Operos valdybos vicepirmininką Valcovą Momkų šiuo telefonu: 925-6193. Taip pat prašome Operai gražinti ir laimėjimo knygtučių šakneles. Baliaus pelnas skiriamas naujų trijų lietuviškų operų pastatymui.

Lietuvių Moterų Klubas Chicagoje surengė aukšto lygio priėmimą spalio 23 d., Chicagoje gyvenančių konsulių ir konsulų šeimų moterims Lietuvių Tautiniuose namuose. Renginio-priėmimo iniciatorė buvo Lietuvos Generalinė Konsulė, Juzė Daužvardienė, kuri yra Chicagoje gyvenančių užsienio valstybių konsulų-parengimų komiteto vadovė.

Vienybė, 1975 m. spalio 31 d.

Prof. dr. Jonas Puzinas vadovauja Lituanistikos instituto ruošiamam akademiniam vysk. M. Valančiaus minėjimui, lapkričio 16 d., 3 v. po pietų Jaunimo centre. Programoje — dvejų mokslininkų paskaitos ir Valančiaus originalių raštų paroda, o taip pat instituto leidžiamos knygos apie M. Valančių pristatymas Chicagos lietuvių visuomenei.

Elena Juciūtė, buvusi Sibiro tremtinė, atvyks į Chicago gruodžio 6 d. Jaunimo centre jai bus įteikta Kipro Bielinio 3,000 premija už jos atsiminimų knygą "Pėdos mirties zonoje". Lenkų laikraštis Dziennik Związkowy Chicagoje išspausdino informaciją apie Vilniuje išleistą "Pono Tado" vertimą į lietuvių kalbą su klasiškomis A. Andriolli iliustracijomis.

Elzbieta ir Justinas Samai, daug metų gyvenę Chicagoje, išsikėlė į Anaheim, Kaliforniją kur gyvena jų trys dukterys ir du sūnūs. Chicago neteko nuosirdžios veikėjos Elzbieta Samienės. Jos pasiges organizacijos.

Kun. F. Jucevičius pasirašo naujai išleistą knygą Jaunimo Centre Chicagoje. Jo kairėje — vienas Akiračių redaktorių Donatas Bieskus, dešinėje — dr. P. Tonkūnas.

Kongresmanas Derwinski apie Helsinkį

Iš Washingtono į Chicago nuvykęs kongresmanas Edward J. Derwinski dalyvavo Amerikos Lietuvių Tarybos spaudos ir radijo darbuotojų konferencijoje, centrinėje Alto būstinėje. Kongresmanas pabrėžė, kad Ford vyriausybė tvirtai nusistačiusi nepripažinti Lietuvos inkorporavimo į Tarybų Sąjungą, Kongresas taip pat palankus Baltijos valstybėms; Helsinkio susitarimai — nereiškia Baltijos valstybių inkorporavimo pripažinimo, — pažymėjo Derwinski.

Kongrese yra nusistatymas sekti ir registruoti faktus, kur reikiama grubus žmonių ir tautų teisių laužymas iš Tarybų Sąjungos pusės, nesilaikant Helsinkio priimtų pasižadėjimų. Numatoma, kad tam reikalui Kongresas sudarys specialią komisiją.

Kongresmanas Derwinski prisiminė ir išpūdžių grįžęs iš kelionės po Kiniją. Jis radęs stiprius nusistatymus prieš Tarybų Sąjungos imperializmą. Jis pranašavo, jog galima tikėtis kai kuriais klausimais Kinijos paramos tarptautiniame forume.

Derwinski savo rezoliuciją 401 yra sudaręs palaikydamas ryšį su Amerikos Lietuvių Tarybos pirm.

dr. K. Bobeliu ir privačiuose kontaktuose su Užsienio reikalų komiteto nariais. Jis išaiškines, kad tai rezoliucijai yra aiškus daugumos pritarimas. Reik, tik, kad lietuviai gausiau laiškais ir telegramomis paskatintų komiteto narius už tą rezoliuciją balsuoti. Priėmus rezoliuciją komitete, ji bus perduota Atstovų Rūmams, kur jos priėmimas neabejotinas. Paskiau numatomas dar vienas vyriausybės pareiškimas inkorporavimo nepripažinimo reikalui, sušaukta gausiame etninių grupių atstovų posėdy.

Dr. K. Bobelis padėkojo kongresmanui Derwinski už jo didelį prielankumą Lietuvos reikalams. Pažymėjo, kad jo rezoliucija jau pakomisijoje priimta ir jos kelias į galutinį priėmimą yra daug greitesnis.

Taip kongr. Derwinski, taip ir dr. K. Bobelis pažymėjo, kad reikalavimas kelti Baltijos valstybių klausimą Jungtinėse Tautose dabar nebūtų tikslus, nes per daug tos institucijos narių pataikauja Tarybų Sąjungai ir esą nėra jokio tikrumo, kad Baltijos valstybių klausimas susilauktų teigiamo sprendimo, o neigiamas sprendimas reikalą tik labiau komplikotų.

CICERO BALFO METINIS SUSIRINKIMAS

Spalio 12 d. šv. Antano parapijos salėje įvyko Cicero BALFo metinis susirinkimas po mišių, kurios buvo atlaikytos už mirusius skyriaus narius. Susirinkime dalyvavo ir BALFo centro valdybos pirm. Marija Rudienė, linž. Ant Rudis ir solistė Roma Masteinė. Skyriaus pirm. Ona Zailskienė susirinkimui pirmininkauti pakvietė dr. Praną Budininką ir sekretoriauti Julijū Paulėną.

Pradžioje kalbėjusi Marija Rudienė papasakojo apie BALFo centro veiklą ir kvietė visus ir toliau padėti BALFui.

Ona Zailskienė peržvelgė skyriaus veiklą, konstatuodama, kad darbo pasisekimą nulėmė valdybos narių sutarimas ir rinkėjų, visuomenės ir spaudos parama. Ižd. B. Motušienė padarė pranešimą apie skyriaus finansus, nurodydama, kad narių yra išregistravę apie 260, o aukų surinkta per tris tūkst. dol.

Nominacijų komisijai pasiūlius palikti tą pačią valdybą, susirinki-

mas karštai pritarė. Tad, valdyboje ir toliau darbuosis pirm. O. Zailskienė, vicepirm. R. Memėnienė, sekr. A. Praškailienė, ižd. dr. B. Motušienė ir narė L. Dubauskienė. Į Kontrolės komisiją įeina dr. P. Budininkas, J. Arštikys ir J. Paulėnas. Į BALFo seimą, kuris įvyks šiemet lapkričio 8 d. Chicagoje, išrinkta 10 atstovų. Surinkime aukų gauta \$450.

Chorų repeticijos Jaunimo Centre vyksta šia tvarka: Čikagos Operos choras, penktadieniais, 8 val. vak.; Dainavos choras — antradieniais, 8 val. vak.; Jaunimo Centro choras "Audra" — trečiadieniais 7 val. vak.; Jaunimo Centro studentų vokalinis vienetas "Vaiva" — sekmdieniais 8 val. vak. Į "Audros" pirmąją repeticiją rugsėjo 3 d. susirinko virš šimto jaunų dainininkų.

Numatoma ruošti choro koncertą lapkričio 23 dieną Jaunimo Centre

Namų pirkimo, pardavimo, apdraudos ir visais reikalais kreipkitės į

John Orman Agency

REAL ESTATE & INSURANCE

PILDOMI MIESTO, VALSTYBĖS IR FEDERALINĖS VALDŽIOS MOKESČIŲ PAREIŠKIMAI.

Geriausias patarnavimas

110-04 JAMAICA AVE., RICHMOND HILL, N. Y.

Telefonas: Virginia 6-1800

Pagal esančią tradiciją, ir šiemet, spalio 12 d., Clevelande įvyko 1975 metų laidos abiturientų pristatymas lietuvių visuomenei. Bakuje dalyvavo 20 merginų ir vaikinių, kurie savo mokslą tęsia aukštesiose mokyklose.

Rūta Giedraitytė [kairėje], 1975 m. laidos abiturientė, Clevelande įvykusiame studentų bakuje, „pranašauja“ savo kolegų ateitį. Šis numeris visus labai linksmai nuteikė. Dešinėje — bakių rengimo komiteto pirmininkė ir tvarkytoja Vilija Nasvytė. V. Bacevičiaus nuotraukos

Clevelando vyrų oktetas, vadovaujamas Rito Babicko, su soliste J. Grigaliūnaite, atlieka ciklą iš M. K. Čiurlionio dainų vieno koncerto metu.

DAIL. ŽOROMSKIS BOSTONE

Kultūrinis subatvakaris spalio mėnesį skirtas Mikalojui K. Čiurlionio jo šimtajai gimtadieni paminėti.

Minėjimą pradėjo pirm. Edmundas Cibas, pakviesdamas dail. Viktorą Vizgirdą pristatyti prelegentą. Po įžanginės dalies pristatė dail. Kazimierą Žoromskį, paminėdamas jo mokslus, kur ir kokiose parodose dalyvavo, kokius apdovanojimus yra gavęs.

Dail. Žoromskis paskaitą pradėjo skaidrių iliustracijomis, parodydamas garsųjų dailininkų darbus iš įvairių laikų ir srovių, nuo senosios meno mokyklos, kur dailininkas naudojo šviesą ir šešėlius spalvos išgavimui, per impresionistus, ekspresionistus, kubistus, abstraktą ir

surrealizmą, kur spalva buvo naudojama šviesai ir šešėliams išgauti.

Čiurlionis gyveno tų meno srovių keitimosi laiku. Ar jis pritapo kuriai nors tų srovių, esą, sunku spėlioti. Čiurlionis buvęs gal arčiausia surrealizmo. Tačiau buvęs savitas ir nieko nesekęs.

Prelegentas skaidrėse parodė ir eilę Čiurlionio darbų ir juos aptarė. Daug kur jis buvęs natūralistas, o kitur iš pasakų gyvenimo kūręs paveikslus. Jis pynęs į meną ir muziką. Todėl atsiradę jo simfonijos, sonatos. Čiurlionis per savo 5-6 metų tapybos darbą davęs daug.

Paskaita buvo įdomi. Buvo ir klausimų, į kuriuos jis mielai atsakė. Sekė vaisės.

VASARIO 16 GIMNAZIOJE PRASIDĖJO MOKSLAS

Vienintelėje laisvajame pasaulyje lietuvių gimnazijoje, kuri per savo gyvavimo laikotarpį jau yra davusi visą eilę veikėjų lietuviškom organizacijom, mokslas prasidėjo rugsėjo 8 d.

Dauguma mokinių į bendrą suvažiavimą rugs. 7 d., mokslas pradėtas rugs. 8. Tuoj po pusryčių Romuvos sodyboje buvo pakelta trispalvė, visiems giedant tautos himną. Salėje mokslo metai pradėti malda. Muzikos mok. V. Banaičiui palydint pianinu, sugiedota giesmė „Mielas jaunime, viltis būsiosios gadynės“.

Evang. kunigas Fr. Skėrys paskaitė evangeliją apie pamokslą nuo kalno ir ją komentavo, pabrėždamas, kad tame pamoksle išvardinti aukštieji Kristaus sekėjų siekiai. Reikia tvirtos valios ir moralės jiems įgyvendinti, ko šių dienų jaunimas labiausiai stokoja. Jei tik tėvai ar mokytojai kurį pabara, tuoj išsižeidžia ir kartais net nuo tėvų pabėga. Kapelionas kun. J. Dėdinas savo kreipimesi į mokinius priminė, kad šiandien triguba šventė: mokslo metų pradžia, tautos diena ir Marijos gimimo diena.

Gimnazijos direktorius V. Natkevičius iškėlė, kad rugsėjo 8-ji yra tragiška šventė. Ji primena nepavykusį Vytauto Didžiojo planą 1430 metais vainikuotis Lietuvos karaliumi.

IŠ VISUR

Kanadoje iš spaudos išėjo leidinys anglų kalba: „Lithuanians In Hamilton“. Knyga išleista ryšium su Hamiltono lietuvių bendruomenės 25-erių metų sukaktimi ir pirmąją Kanados lietuvių dainų bei tautinių šokių šventę. Tarp kitko, knygoje telpa trumpa Lietuvos ir lietuvių imigracijos istorija. Apibūdintas ir visos Kanados lietuvių kultūrinis gyvenimas.

Romoje, Italijoje, veikiantis komitetas, besirūpinantis atvykusiais maldininkais, atspausdino gausiai iliustruotą Šventųjų Metų vadovą, skirtą įvairių kraštų tikintiesiems. Vadovas išleistas 17 kalbų, kurių tarpe ir lietuvių.

San Paulo, Brazilijoje, pasirodė didelio formato, 124 puslapių knyga portugalų kalba, pavadinta: „Zmogaus Teisių Pažeidimas Sovietų Okupuotoje Lietuvoje, 71-mieji, 74-tieji metai“. Tai pavergto lietuvių laisvės šauksmas portugalų kalba. Brazilijos lietuvių šia knyga aprūpino dvasiškija, spaudą, radiją, televiziją, bibliotekas ir žinių įstaigas.

Australijoje, Tasmanijos mieste, baltiečiai įsteigė HELLP organizaciją — Help the Estonian, Latvian and Lithuanian peoples. Ji leidžia ir Baltic News biuletenį. Biuletenis, spausdinamas ofsetu, papildomas Australijos laikraščių iškarpomis, liečiančiomis baltiečius Australijoje ir Baltijos kraštus. Taip pat skaitytojus supažindina su istoriniais metmenimis.

Įvykis buvo tragiškas ne tik Vytautui, bet ir visai Lietuvai. Jei Vytautas būtų gavęs karaliaus vainiką, Lietuvos likimas gal būtų pasukęs laimingesniu keliu. Šiandien ir tėvynėje ir svetur lietuviai turi kovoti už lietuviybės išlaikymą. Toks yra ir pagrindinis šios gimnazijos uždavinys.

Direktorius pageidavo, kad ateinančiais mokslo metais visi mokiniai būtų uolūs ir darbštūs, kaip skruzdės. Priminė pasaką apie žiogą ir skruzdę. Tik tie mokiniai pasieks savo tikslą, kurie stropiai dirbs. Prašė laikytis bendrabučio tvarkos, nes be tvarkos joks kolektyvo gyvenimas neįmanomas.

Po „Marija, Marija“ giesmės, visi mokiniai susitiko su savo auklėtojų klase.

IS ALT VEIKLOS

Amerikos Lietuvių Taryba posėdžiuose Chicagoje aptarė tolimesnius kontaktus su JAV kongreso nariais, ryšium su naujomis rezolucijomis Lietuvos ir kitų Baltijos valstybių reikalu. Nuspręsta vesti registraciją atveju, kuriais Sovietų Sąjunga laužo Lietuvos žmonių teises, nesilaikydama net ir savo išpareigojimų Helsinkyje. Išklaustas pranešimas apie Lietuvių studentų sąjungos ir latvių jaunimo sąjungos ruošiamą latvių-lietuvių studentų konferenciją ir nutarta jų pastangas paremti \$350 auka.

Aptartas reikalas kontaktuoti didžiųjų JAV politinių partijų veikėjus, artėjančių rinkimų akyvaizdoje, besiekiant didesnio palankumo Lietuvos reikalams. Apsvarstyta 35-ojo ALTo suvažiavimo, įvyksiančio lapkr. 22 d. Pick-Congress viešbutyje, Chicagoje, programa ir numatyta tvarka banketo, kuriame bus pagerbti Lietuvos laisvės gynėjai: laikraštinkas Bill Anderson ir kongresmanas E. J. Derwinski. Pagerbimas įvyks suvažiavimo dienos vakare Pick-Congress viešbutyje.

Toliau ALTo posėdyje kalbėjo: E. Vilimaitė apie Liet. kat. moterų seimą, A. Pakalniškis apie Lietuvos vyčių seimą ir dr. K. Bobelis apie sukaktuvinį ateitininkų suvažiavimą.

Nuo gaisro skaudžiai nukentėjusiai Dirvai paskirta \$300 dolerių, skatinant ir kitas organizacijas šią padegėlę paremti.

Numatyta Chicagoje sušaukti spaudos atstovų ir visuomenės susirinkimą, kuriame būtų plačiau aptarta Helsinkio konferencija ir jos išdavos.

Altos posėdį pravedė pirm. dr. Kazys Bobelis. Jame dalyvavo: Teodoras Blinstrubas, dr. Kazys Sidlauskas, dr. Jonas Valaitis, kun. Adolfas Stašys, Juozas Skorubskas, Eugenijus Smilgys, Aleksandras Pakalniškis, Alvydas Jonikas, Milda Kupcikevičiūtė, Teodora Kuzienė, Valerijonas Šimkus, Emilija Vilimaitė, Irena Blinstrubienė, kun. dr. Juozas Prunskis.

Vienybė, 1975 m. spalio 31 d.

Vieniems lietuviams viskas bloga, kas dabartinėj Lietuvoj vyksta, kitiems per daug gera! J. Valaitis

MOKYKLOS

Kai amerikiečiai minėjo Darbo šventę, rugsėjo 1-ąją Lietuvoje prasidėjo mokslo metai. Į beveik tris su puse tūkstančio įvairaus lygio mokyklų sugarmėjo daugiau kaip milijonas mokinių, įskaitant ir suaugusius vakarinių kursų lankytojus. Vien į Vilniaus universitetą įstojo 1725 pirmamečiai, o iš viso aukštasis mokyklas lanko 62,000 vaikų ir merginų.

Pagal naują švietimo įstatymą, mokslas Lietuvoje yra trijų lygių: ikimokyklinis, vidurinis ir aukštasis. Oficialiai nebėra pradinio mokyklų, nors kaimo vietovėse daug kur veikia trimetės ir aštuonmetės mokyklos, kuriose praktiškai einamas "senasis" pradinis mokslas.

Mokymasis vaikams privalomas nuo 7 metų. Iki to amžiaus vaikai skirstomi į dvi grupes: iki trejų metų ir nuo trejų iki šešių. Jaunesnieji tėvų nuožiūra auklėjami lopšeliuose, o vyresnieji lanko darželius. Tokių priešmokyklinių įstaigų yra beveik tūkstantis su 112.000 vaikų. Jos skirtos ne tiek vaikų auklėjimui, kiek jų priežiūrai, atpalaiduoti darbui tėvus. Pastarieji už vaikus moka nedidelį mokesį.

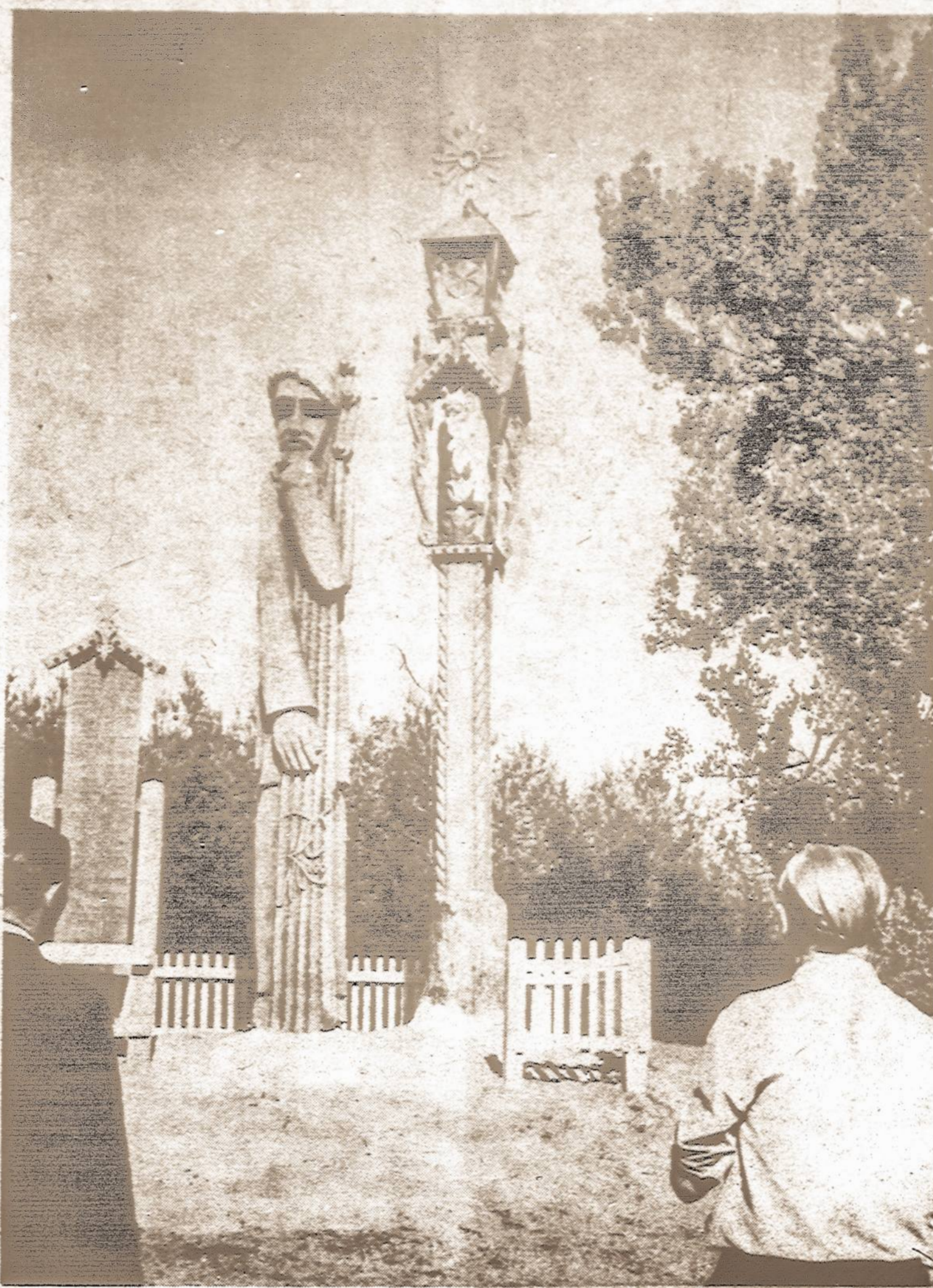
VIDURINĖS MOKYKLOS

Vidurinės mokyklos yra trejopos - bendrojo lavinimo, profesinės technikos ir specialiosios nuo pirmos iki vienuoliktosios klasės, taigi nuo 7 iki 18 metų vaikams.

Daugiausia vaikų lanko bendrojo lavinimo mokyklas, bet paskutiniu metu ypatingas dėmesys kreipiamas į profesinių technikos mokyklų tinklo išplėtimą. Jų šiais mokslo metais veikia 77 su 13,200 mokinių. Šiose mokyklose ruošiami specialistai vis besiplečiančiai Lietuvos pramonei. Tai taip vadinama "darbininkų kalvė". Nežiūrint ypatingo valdžios dėmesio ir pastangų į profesinės technikos mokyklas, tėvai vaikus leidžia nenoriai, ir nubyrimas jose didelis. Štai šių mokslo metų pradžioje kai kuriose grupėse trūko net pusės auklėtinių. Paskutiniųjų ketverių metų statistika irgi liūdna - mokslo metė 6½ tūkstančio profesinių technikos mokyklų moksleivių. Į šias mokyklas paprastai nukreipiami chuliganėliai ir negabūs mokiniai. Vienas padėties žinovas skundžiasi, kad "skaudu, kad būsimieji darbininkai padaro ir nusikaltimų". Į šias mokyklas paprastai patenka mokiniai, baigę kaimo aštuonmetę.

Aukštųjų mokyklų Lietuvoje yra 12. Didžiausias jų - jau minėtas Vilniaus Valstybinis V. Kapsuko universitetas, Kauno A. Sniečkaus politechnikos institutas, Kauno medicinos institutas, Vilniaus pedagoginis institutas, Vilniaus inžinerinis institutas, Šiaulių K. Preikšo pedagoginis institutas, Žemės ūkio akademija Dotnuvoje. Mažesnės studentų skaičiumi, bet ne svarba, yra Dailės institutas, Konservatorija,

Vienybė, 1975 m. spalio 31 d.

Lietuvos liaudies meistrai ažuolu stogastulpiais išpuošė kelią iš Varenos į Druskininkus, kad pakeleiviams primintų dail. M. K. Čiurbonio taktus.

Veterinarijos akademija, Kūno kultūros institutas ir Vilniaus Aukštoji partinė mokykla. Bė to, daugelis minėtų mokyklų turi savo filialus kituose miestuose.

GRYBAI

Vaikai į mokyklą, o tėvai į mišką. Buvęs populiarus grybavimas Lietuvoje dabar, susisiekimui pagerėjus, dar populiaresnis. Rudenį miestelėnai plūste užplūsta grybingiausiu Lietuvoje Varenos rajono pušynus, Labanoro, Kapčiamiesčio, Žaliosios miškus. Kasmet ten užauga maždaug 20,000 tonų 300 rūšių valgomųjų grybų, nors dėl pergybavimo geriausių grybų, tokių kaip baravykų, skaičius vis mažėja. Šiemet metai būtų grybams geri, tik, deja, per sausi ir trūksta ūkanotų šiltų rytmečių. Tada grybai geriausiai augs.

Ir Amerikoje žinoma bene 3,000 grybų rūšių, dauguma jų valgomi. Bet čia grybavimas daugumai žmonių visai svetimas ne tik dėl grybų nepažinimo, bet ir dėl valdiškų miškų negausumo. Šiaip jau Amerikoje komerciniu būdu auginami pievagrybiai, daugiausia Pensilvanijoje, iš kur jie patenka į krautuves ir valgyklas.

ŽUVYS

Prieškariniais laikais žuvis nebuvo labai plačiai valgoma Lietuvoje, išskyrus silkę. Dabar Lietuva turi ne tik nemažą žvejybos laivyną, - žinoma, rusų kontroliuojama, - bet ir daug žuvies krautuvėse ir ant stalo. Viena mėgiamų žuvų tebėra

karpis, kuris Amerikoje visai nevertinamas. Ieškoma būdų, kaip prailginti šios žuvies sezoninę prekybą ir kaip ją pristatyti į stalą kuo šviežesnę. Norima parduotuvėse įrengti ir baseinuose laikyti žuvį gyvą, panašiai, kaip geriausiuose Amerikos restoranuose. Pavyzdžiui, šiauriečiai ir paņevėžiečiai retai temato gyvus karpius krautuvėse. Gyvas kilogramo dydžio (=2,2 svaro) karpis kainuoja maždaug rublį. Tokio dydžio karpis išauga per trejus metus.

DUJOS

Pirmąjį rugsėjo sekmadienį Lietuvoje buvo minima Naftos ir dujų pramonės darbuotojo diena. Dujos į Lietuvą atkeliavo prieš 14 metų. Dabar jas turi 14 iš 92 miestų ir daugiau trečdalis kaimo gyventojų. Į miestus dujos ateina iš Ukrainos per Dašavos-Vilniaus dujotiekį. Paņevėžyje jos perpumpuojamos Šiaulių ir Klaipėdos kryptimi. Kaime naudojami suskystintų dujų balionėliai, kuriuos vėliau gamins ir statoma Mažeikių naftos perdirbimo įmonė. Daugiausia dujų sunaudoja Jonavos azotinių trąšų gamykla - beveik trečdalį. Ten dujos pavirsta į amoniakinį vandenį, karbamidą ir kitas trąšas. Per pastaruosius kelerius metus dujas gavo Alytus, Palanga, Kretinga, Kuršėnai. Visai neseniai Trakai ir Lentvaris. Artimiausiu laiku šia žydrąja ugnele manoma aprūpinti Telšius, Birštoną, Plungę ir Radviliškį. Kojojant su oro užteršimu, suskystin-

tas dujas pradėdama naudoti ir automobilių kurui. Nežiūrint milžiniškų išteklių, komunistiniai kraštai tepagamina tik penktadalį pasaulio gamtinių dujų. Tiesa, jie savo gamybą smarkiai plečia.

SUPANASĖJIMAS

Yra politiniuose moksluose tokia konvergencijos teorija, kuri sako, kad ilgainiui Rytai ir Vakarai, komunizmas ir kapitalizmas suartės ir galiausiai net susilies. Tos teorijos pradininkai yra vakariečiai, o rusai jos kratosi, kaip velnias kryžiaus - kaip gi jie gali priartėti prie kapitalizmo?!

Gyvenime šiai teorijai paremti yra daug duomenų. Ar tai paimsi mokslo vystymąsi, ar oro užteršimą, ar dujų įvedimą, ar savitarnos krautuves, ar dar ką - visi šie klausimai ir problemos yra bendri ir Rytams ir Vakarams. Panaši konvergencija vyksta ir nusikaltimų srityje, ir net jų rūšyje, tik, kaip ir beveik visur kitur, komunistai čia truputį atsilieka.

Prieš porą metų Amerikos gyvulių augintojai pradėjo skųstis, kad jiemis vagia iš ganyklų gyvulius. O štai pernai vasarą su panašia problema susidūrė Lietuvos kolūkiečiai - karvės pradėjo jiems dingti ne tik iš ganyklų, bet net ir iš tvartų. Pasirodo, kad šia pelninga "profesija" vertėsi kauniečiai Zijatas Iškajevas, Petras Maksimavičius ir kiti, du iš gaujos net "darbo spartuoliai". Ši motorizuota vagių grupė veikė Šakių, Kaišiadorių, Kapsuko (Marijampolės) ir Raseinių rajonuose. Vogtus gyvulius supirkdavo Garliavos kooperatyvas. Nežinia, kaip tuos ilgarankius vadinti - "kapitalizmo atgyvenomis" ar "komunizmo išperomis", bet Šakių teismas paskyrė jiems nuo keturių iki pusantrų metų kalėjimo lygtinai.

PAGARSI KNYGA

Kai Petras Griškevičius paveldėjo Lietuvos Komunistų partijos Centro Komiteto pirmojo sekretoriaus sostą iš mirusio A. Sniečkaus, jam truko tik vieno - garso. Bet garsas lengvai neateina, ir Griškevičius nutarė šį procesą pagreitinoti. Jis parašė knygą su savo vietai deramu pavadinimu - "Lenino keliu didžioju". Kažin, ar su tokia knyga gali pagarsėti Lietuvoje, bet Maskvoje tai tikrai. Panašiu keliu eina ir antrasis Lietuvos "didysis", Aukščiausiosios t-bos pirmininkas M. Šumauskas, neseniai išleidęs knygą "Socialistinė Lietuva".

Vilniaus universitetas savo 400 metų sukaktį paminės ateinančiais 1976-aisiais metais. Remontuojami bei restauruojami senieji pastatai. Ypatingas dėmesys skiriamas buvusiai Sv. Jono Šventovei, kuri taps aktų bei koncertų sale, ir "pažangios mokslo minties" muziejumi.

Vilniaus universitete pasibaigė baltų kalbotyros konferencija, kurioje dalyvavo mokslininkai ne tik iš Lietuvos ir Latvijos, bet taip pat Sovietų Sąjungos ir kitų socialistinių kraštų, Skandinavijos ir JAV.

MIKALOJAUS KONSTANTINO ČIURLIONIO KELIAS

Tadas Tešėckas

Keleivi! pasižvalgyk į dešinę kelio pusę. Kai važiuosi iš didžiojo menininko gimtosios Varėnos į jo vaikystės miestą — Druskininkus, pamatysi 15 stogastulpių. Juos padarėme 1975 metais rugpjūčio mėnesį Perlojoje Mikalojaus Konstantino Čiurlionio garbei.

Liaudies dailės meistrai

Toliau — devyniolika liaudies meistrų parašų.

Si lenta pastatyta ties diptichu Varėnoje I, kurioje prieš šimtmetį gimė visų mūsų pamiltas menininkas.

Ne vakar ir ne stichiškai sumanyta sukurti „M. K. Čiurlionio kelią“. Idėja kilo prieš ketvertą metų. Sugalvota šioje pakeilėje pastatyti liaudiškų tradicinių stogastulpių, kuriuos taip mėgo didysis M. K. Čiurlionis ir pats

pavaizdavo savo paveikluose. Pagal pradinę mintį jie turėjo atvaizduoti kelią nuo žmogaus gimimo iki jo išaugimo į visatos valdovą. Vėliau tartasi LTSR Liaudies meno rūmuose, LTSR Liaudies meno draugijoje. Kai šiam sumanymui pritarė Varėnos rajono vadovai, Liaudies meno rūmai ėmėsi iniciatyvos burti dailininkus. Liaudies meistrų didi meilė M. K. Čiurlioniui, pasakiusiam, kad lietuvių liaudies dailė turi būti mūsų dailės pamatas, iš jos turi kilti savotiškas lietuvių stilius, ji yra mūsų pasididžiavimas, nes tas gražumas, kurį turi savyje, yra grynas, savotiškas ir išimtinai lietuviškas, įkvėpė mūsų šiuolaikinius liaudies meistrus — įvairių profesijų žmones, suteikė jiems neregėto entuziazmo (be jokio atlyginimo, vien už maistą ir nakvynę, aukojant savo laisvalaikį) sukurti didžiojo menininko garbei kolektyvinį paminklą.

O dabar leiskime sau pasvajoti toliau. Ar nebūtų gražu?..

Viename reprezentacinių respublikos kelių, kuriuo keliauja daugybė turistų iš Lietuvos, visos mūsų šalies ir užsienio kraštų, mes jau turime Lenino premijos laureato G. Jokūbonio. Pirčiupio Motiną, toliau — Valkinukuose — puikias A. Steponavičiaus ir B. Žilytės-Steponavičienės freskas. Nuo čia plentų pasiekiamo jau liaudies meistrų sukurtą „M. K. Čiurlionio kelią“, kurį ateityje reikėtų papildyti naujais darbais pagal dabar tiesinamą kelią nuo Merkinės į Druskininkus. Ateityje galima būtų papuošti ir kairiąją viso kelio pusę. Druskininkai. Miesto prieigoje jau stovi M. K. Čiurlioniui skirti stogastulpiai, čia pat — A. Valavičiaus pastangomis sukurtas miško namelis „Girios aidas“. Pačiame mieste didžiojo menininko gimimo šimtmečio proga iškilo skulptoriaus V. Vil-

džiūno paminklas M. K. Čiurlioniui. Atgijo, pasipuošė K. Švažo sukurtu marmuriniu biustu M. K. Čiurlionio memorialinis muziejus.

O ateityje... Ateityje vėl galėtų kilti į darbą entuziastingi liaudies meistrai. Jie kuklūs žmonės, nesiveržia į patį miestą. Tačiau, noriai papuoštą Rafnyčią, kur, prieš apsigyvendama Druskinukuose, iš Varėnos atsikėlė Čiurlionių šeima. „M. K. Čiurlionio kelias“ organiškai susijungtų su poilsiautojų jau pamėgtu vadinamuoju Saulės taku, tyliai į Nemuną čiurlenančia Rafnyčele. Būtų sukurtas neapsakomo grožio meno ir gamtos paveikslas, už kurį tikriausiai mūsų amžininkams būtų dėkingos ateities kartos. Galima būtų pagalvoti ir apie mažąją liaudies architektūrą, skulptūras ties Čiurlionio pamėgtu Raigardo slėniu. Gal būtų, ten kiekvienų metų rugsėjo 22-osios vakarą galėtų skambėti didžiojo menininko harmonizuotos lietuvių liaudies dainos, simfoninės poemos „Jūra“, „Miške“. Gal būtų, tą visą vakarą grožį dar labiau išryškintų subtilus apšvietimas.

„M. K. Čiurlionio kelio“ kūrėjai man sakė, kad drauge su bendroje kūryboje pamiltais savo vadovais — LTSR Liaudies meno rūmų Dailės skyriaus meno vadove A. Kireiliene ir skulptoriumi S. Šarapovu jie mielai toliau tęstų darbą, stengtųsi dar gražiau papuošti Dzūkijos žemę, M. K. Čiurlionio kraštą. Žinoma, tai ne vienerių metų darbai. Tačiau būtų labai gražu, jeigu jau sekančiais metais, didžiojo meni-

ninko tėvo K. Čiurlionio 125-ųjų gimimo metinių proga, jo gimtinėje dainingame Guobinių kaime, už 9 kilometrų nuo Druskininkų, Lazdijų rajone, arba Liškiavoje, kur susituokė M. K. Čiurlionio tėvai, liaudies meistrai sukurtų ir pastatytų „šeimos medį“. Gal jis simbolizuotų ne tik talentingos Čiurlionių šeimos medį, bet ir įkvėptų dabartinį jaunimą kurti tvirtas, gausias, darbščias šeimas. Gal čia ateis, sodins gėles įsimylėjusieji, susi-

Nukelta į 9 psl.

Dalis Vilniaus, Varėnos ir Druskininkų atstovų, dalyvavusių "Čiurlionio kelio" atidarymo iškilmėse. Jų tarpe yra ir Čiurlionio 100 metų minėjimo komiteto pirm. L. Šepetys ir M. K. Čiurlionio duktė Danutė Zubovienė.

Romo GINTALO nuotraukos
Vienybė, 1975 m. spalio 31 d.

ČIURLIONIO KELIAS

Atkelta iš 8 psl.

žiedavusieji, jaunavedžiai. Gal tas medis įkvėps tvirtesniais saitais sujungti visus mus, kartas gyvenusias iki mūsų, mūsų vaikus ir vaikaičius. „Seimos medis“ prabilų į visus: žmonės, labiau mylėkime vieni kitus. O dabar prašome išklausti pačių liaudies meistrų — „M. K. Čiurlionio kelio“ kūrėjų žodžių apie savo kūrinis.

Ką sako patys kūrėjai

Perskaičiau Jadvygos Čiurlionytės atsiminimų knygą apie M. K. Čiurlionį, vaikščiojau po Druskininkų apylinkes, norėdamas susidaryti turtingą vaizduotę. Ką tik rasdamas spaudoje apie M. K. Čiurlionį, viską kroviau į atmintį, ir gimė dūšioje M. K. Čiurlionis kaip žmogus, kuris labai mylėjo savo gimtinę, mūsų kraštą, iš kurio tarytum medis sėmėsi stiprybės savo trumpam gyvenime, energijos, kaip muzikai, taip ir paveiksluose. Kaip visuomet, sunku rasti monumento sprendimą, bet šitas buvo dūšiai stipriausias. Padaryt M. K. Čiurlionį su lyra. Kairė ranka per alkūnę sulenkta — apglėbusi stygas, ta pačia ranka parėmusi smakrą, dešinė ranka beveik ištiesta, liečianti stygas. Stygos išeina tiesiai iš žemės, kaip nesibaigiančio kūrybos šaltinio. Kaip liaudies sūnų sujuosiau Čiurlionį juosta.

Ipolitas UŽKURNYS

Vilnius

Kai atvažiuoju dirbti, tai jau rādau draugus, pasiskirsčiusius medžius, o man liko šakota viršūnė. Tai ir sugalvoju pavaizduoti instrumentus ir paletę su teptukais. Darbą pavadinu „Ąžuolinė Čiurlionio simfonija“...

Juozas GRABAUSKAS,
mokytojas iš Bėfygalos

Man kilo mintis pastatyti stogastulpį, panašų į tuos, kuriuos taip mėgo ir savo paveiksluose pavaizdavo Čiurlionis. Padariau jį dviejų aukštų, puošią ornamentais. Viršūnę nukalė kalvis Petras Raudys iš Gargždų. Pastatėme ant kalno prie kelio iš Merkinės į Druskininkus.

Liaudies meistras
Jonas PAULASKAS iš Telšių

Iš Dzūkijos žemės, jos miškų ir kalvų išsiveržusi negėstanti meno liepsna, toks man atrodo Čiurlionis. Tą liepsną ir užkėlėme ant Jono Paulausko stogastulpio, kurį mūsų draugai pavadino Gyvybės medžiu.

Petras RAUDYS,
Gargždų Metalo apdirbimo įmonės suvirintojas

Saulutėmis apvainikavau keletą stogastulpių. Tai buvo man didelė garbė. Juk M. K. Čiurlionio menas mums šviečia, šildo kaip saulė. Tegu šildo, neša džiaugsmą ir mūsų šventiškas stogastulpis.

Vilnietis liaudies meistras
Jonas PRANINSKAS

Šitoje „M. K. Čiurlionio kelio“ kūrėjų stovykloje, kur liaudies meistrai karštoj rugpiūčio saulėj devynis prakaitus liejo, man mažiausia teko prakaituoti — mat, aš ne ąžuolus fašiau, o tik raižiau stogastulpiuose žodžius.

Balys DABRUKAS iš Druskininkų

Vienybė, 1975 m. spalio 31 d.

The First American Lithuanian Printer

By VYTAUTAS ŠIRVYDAS

Mykola Tvarauskas, known as Michael Twarowski, earned the distinction of being the first American Lithuanian printer, book and newspaper publisher. Biographical data have been scanty, even incorrect in our sources, but I had the good fortune to locate his 80-year old son, also Michael, in Jamaica, N. Y., and he kindly furnished some missing data, also in 1885 photo of his parents as newlyweds.

Mykola Tvarauskas was born in Lithuania, Dec. 16, 1844, in Kaupiškis county, Vilkaviškis district, near the village Karklupėnai, where parents owned a small, and not very successful manor. He died in Brooklyn, N. Y. Aug. 8, 1921, and is buried in St. John's cemetery, Middle Village, N. Y. (Long Island). In 1885 he married Adela Leczkowska, born in the town of Vižainys, not far from Suvalkai and the East Prussia border. They raised a family of three sons and three daughters, of whom three are still living. One grandson is a colonel in the U. S. Army. The marriage ceremony was performed by Rev. Antanas Varnagiris, who at the time was trying to put on its feet the Trinity parish, being organized by New York and Brooklyn Lithuanians.

No record of the education of Mykola Tvarauskas exists. However, it is claimed he was a school teacher in the Suvalkai region when as a 19-year youth he took part in the 1863 insurrection, was wounded and went into exile to nearby German East Prussia, from where, as many another insurrectionist, he reached Paris and, finally, emigrated to the United States, as one of its earliest Lithuanian immigrants, presumably in 1866.

After two years of hardships in New York, he went to work for seven years in the coal mines around Shenandoah, Pa., eventually settling in Shamokin, Pa. and establishing "from scratch" a printing shop. Here, early in 1875 he began issuing an English-Lithuanian and Lithuanian-English Dictionary, entitled "Tlumoczius" (from a Polish word meaning "interpreter"), of which he was the author. He printed 6 unnumbered and 159 numbered pages when the shop and all the printed copies of the Dictionary burned down. However, a copy, apparently, was sent to relatives in Lithuania via clandestine line, since the Russian Government had forbidden the circulation of Lithuanian books. It was located in 1930 in an old schoolhouse near Vilkaviškis. Apparently, it had somehow come into the possession of one Vincas Kurtinaitis around 1880. It now reposes in the Vilnius University Library.

It is the first Lithuanian book printed in the United States, and a scholarly study of it, no doubt, would reveal many interesting facts as to the cultural conditions among our first Lithuanian immigrants. However, none of our cultural foundations, or university libraries, have made as yet, any efforts to get a photocopy of it to the United States.

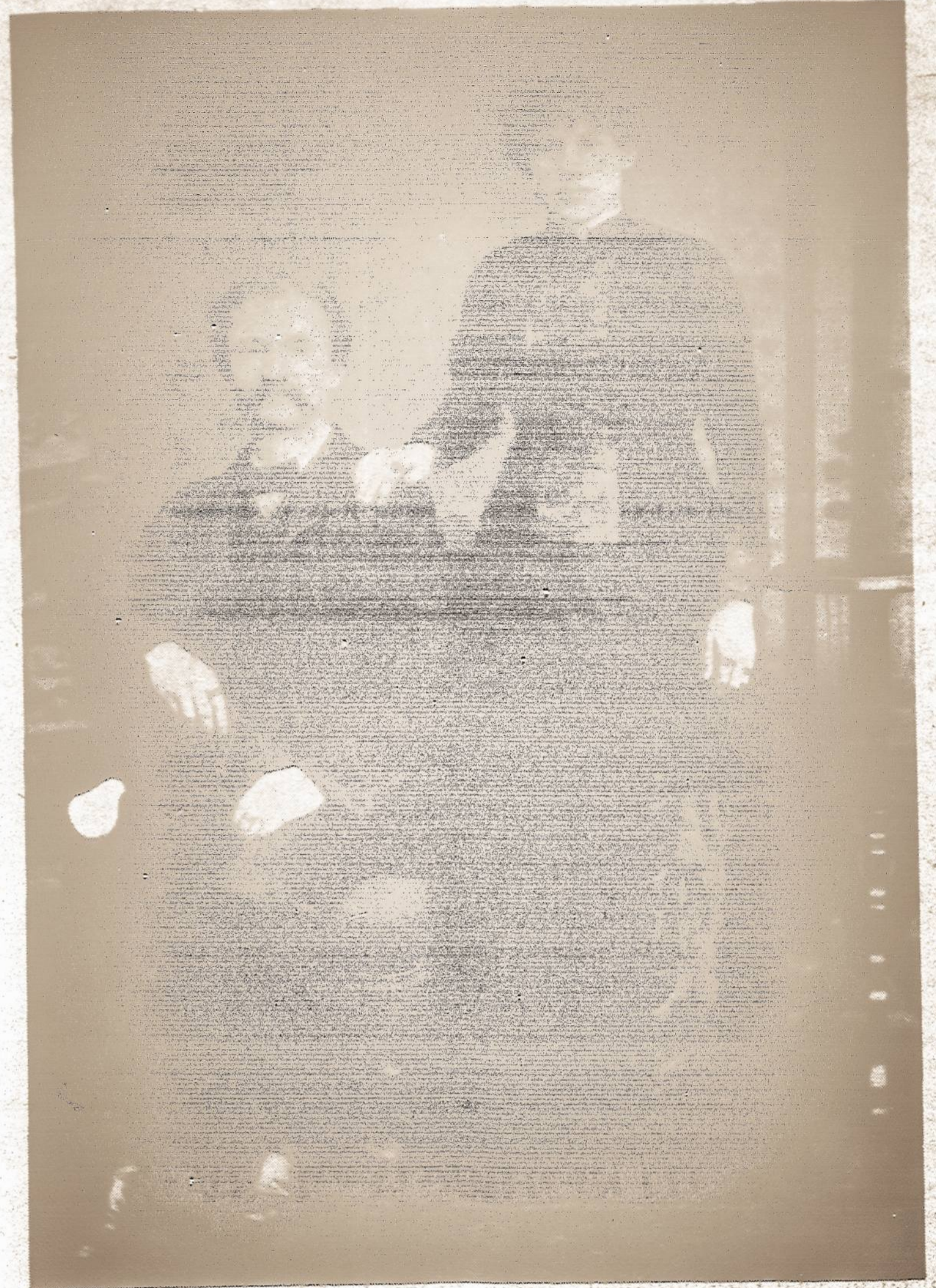
This being the centenary of the first Lithuanian book printed in the United States (1875) some glimpses of it, and its author, were allowed "over there". The Vilnius literary monthly Pergalė (Victory) carried a skimpy, two page article in its March issue by A. Aukštaitis under the title "Mykola Tvarauskas ir jo žodynas" (Mykola Tvarauskas and his dictionary). It was placed in a review section under the heading of "From cultural doings of Lithuanians abroad", a more or less permanent feature of this journal, but often of poor quality or choices.

The April 3rd issue of Gimtasis Kraštas (Native Land), also published in Vilnius as a weekly, but solely for propaganda distribution among Lithuanians abroad, gave a review by Bronius Raguotis of a leaflet Mieli Brolej (Dear Brothers) which Tvarauskas printed in an effort to publicize and encourage the purchase of his Dictionary. The review was headed "Apie Mykolą Tvarauską" (About Mykola Tvarauskas) and tried to describe this first American Lithuanian effort at publicity and commercial advertising.

Aukštaitis, apparently, had a copy of Tlumoczius when writing his article and claims it consisted of "eiluoto teksto, Prokalbos, paaiškinimų ir anglų-lietuvių ir lietuvių-anglų žodyno" (a rhymed text, a Foreword, explanatory notes, and the English-Lithuanian and Lithuanian-English dictionary). He quotes nothing from the rhymed text, though admits it to the first American Lithuanian effort at poetry, but brings out many interesting details of Tvarauskas' life. However, he is silent as to how far Tvarauskas advanced in the dictionary of both languages; no doubt, some distance beyond the letter A?

Aukštaitis declares: "The centenary of the Dictionary of M. Tvarauskas is a notable anniversary not for American Lithuanians but, also, for our national culture in general".

We heartily agree and regret that nothing, so far, has stirred among our numerous academic people, in our journals or newspapers, or in our foundations and institutes to commemorate the printing of a first Lithuanian book in the United States, when the publishing of Lithuanian books in the Latin alphabet has been forbidden in the

Mykolas Tvarauskas with his wife.

FACTS ABOUT WOMEN IN LITHUANIA

□ The number of women with higher education diplomas in Lithuania today exceeds that of men by 4 thousand.

□ Women comprise 61 per cent in the total number of specialists with higher or special secondary education in Lithuania.

□ There are 37 per cent of women among Lithuania's scientists. During the current five-year plan period 13 women were awarded Doctor of Science, and 402 — Candidate of Science degrees. 2 women were elected Associate Members of Soviet Lithuania's Academy of Sciences.

□ The grants to mothers of numerous families and for single mothers, those for the period of expectancy, delivery and care for the newly-born, as well as the allocations of the state budget for the maintenance of pre-school establishments

and general education schools, have increased by nearly 39 million roubles, or 28 per cent, during the latest four years.

□ During the same period — since 1970 to 1974 — 225 general education school with the capacity of 91 thousand pupils and pre-school establishments for 33 thousand little ones have been built in Soviet Lithuania. 112 thousand children under 7 years are educated in creches and kindergartens — that is, every third little citizen of Lithuania.

NEW BOOKS ABOUT LITHUANIA

A new gay-colored booklet has recently been published by the "Mintis" publishing house in Vilnius. It contains information on Lithuania for a person little acquainted with this republic. The informative material ranges from a historical outline to the most up-to-date statistical data. The author, B. Akstinas, has managed to plan the booklet in such a way that maximum information is given within minimum space. A reader may learn in a short while about actually every important side of Lithuania's life — her industry, agriculture, cultural life.

native country by the Russians in 1864.

The same "sleeping sickness" prevailed, also, in 1969, the centenary of the first group arrival of seven Lithuanian immigrants to New York (1869). Probably, both these significant American Lithuanian anniversaries will remain Sleeping Beauties, since there are no Princes Charming around to wake them up?

With a Lithuanian artist in Canada

With a Lithuanian artist: from left to right — Miss Woneta Dee, George Katilius and his wife Alberta, at Chateau Lake Louise, Alberta, Canada.

Engr. George and Alberta Katilius of Mountainside, N. J., have recently returned from a two weeks vacation in the Canadian Rocky Mountains. There they visited Banff, The Columbian Ice Fields, Jasper and Lake Louise.

At Lake Louise they met artist Woneta Dee Zubiss. Miss Zubiss, who operates the Art Gallery at Chateau Lake Louise during the summer months, was born in Jasper, Alberta, of Lithuanian parents who came to Canada in 1929.

She started painting as a child, being taught and encouraged by her father. The influence of being raised in such close proximity to the Rocky Mountains can be seen

in her paintings, which are primarily of the beautiful scenery to be found in Banff and Jasper National Parks.

Woneta completed her formal education in the United States. She studied art and interior decorating, and later opened her own business in Denver, Colorado, where she taught interior decorating and art.

Several years ago, she returned to Canada and established "Zubiss House of Art" in Calgary, Alberta. Her original oils and reproductions can now be found in many houses and galleries throughout the world. The Lithuanian community in this area is looking forward to an exhibition by Miss Zubiss.

NEW USA PASSPORTS

Starting Jan. 1, the passport will have a new cover and a new design on the inside pages, a Bicentennial-inspired alteration. The new vinyl cover will be dark blue, corresponding to the field of the United States flag, and the foil stamping of the lettering and the Great Seal will be done in silver-colored aluminum rather than gold, with "Bicentennial 1776-1976" and the Bicentennial Seal on front and back covers, respectively. The inside pages will bear a Liberty Bell pattern in red and blue, and identification data will be printed in both English and French.

Other proposed changes have run into trouble in Congress. The Passport Office is seeking \$1-million to continue development of a smaller passport (3½-by 5 inches rather than the present 3¼-by-6-1/8) that would be produced by high-speed computer equipment and would be machine-readable. The move is intended to promote international standardization of passports and has received the support of the 129 member nations of the International Civil Aviation Organization. The Passport Office estimates that the change to smaller size would save between \$3-million and \$4-million a year.

The Senate has endorsed the request for development funds, but

Vienybe, October 31, 1975

the House of Representatives has voted to prohibit further expenditures on the project, which to date has cost approximately \$500,000. The matter is before a Senate-House conference committee.

For nearly a half-century, the United States passport has been relatively constant in size and format.

The first United States passports, issued in 1791, were large single sheets measuring 12 inches by 18 inches and bearing seals and ribbons. The large sheets were retained until 1918 when they were folded inside a cover measuring 6½ inches by 4½ inches. Then on March 22, 1926, the present format of leafed booklet was adopted.

Like the present passport, the 1976 Bicentennial issue will have a validity of five years and will cost \$10, plus \$3 for first-time applicants and people who renew in person.

FUNDING OF NEW YORK ETHNIC PLANS

New York, N. Y. — The New York City Bicentennial Corporation has set guidelines for funding of ethnic projects in line with the 200th anniversary of the American Revolution, according to Judy Schimmel, director of International and Ethnic Programs.

Plan Publication of Second Ethnic Press Directory

Englewood, Colo. — In 1971, the first major survey of the ethnic press was conducted; as a result of this survey, the "Encyclopedic Directory of Ethnic Newspapers and Periodicals" was published. This directory was selected by the American Library Association as one of the best "Reference Books of 1972".

At the present time, a second major survey of the ethnic press is being conducted with the aim of publishing a revised, expanded, and updated edition of this important guide. Questionnaires are being mailed to the editors of newspapers and periodicals of various ethnic groups in the United States regardless of whether the publication appears in the native language, is English or is bilingual.

Editors who have not received this questionnaire should request a copy from: Dr. Lubomyr R. Wymar, Editor, American Ethnic Research

Institute, 6931 South Yosemite, Englewood, Colo. 80110.

The new "Encyclopedic Directory" will appear in 1976, the bicentennial year, and will serve as an essential source for scholars studying the various aspects of ethnicity in the United States. It is important that all major ethnic newspapers and periodicals be included in this revised edition. Editors of ethnic newspapers and periodicals are asked to act promptly by mailing a sample of their publication, and by requesting a copy of the questionnaire if they have not yet received it.

Washington, D. C. — The American Revolution Bicentennial Administration (ARBA) is sponsoring resource development workshops for ethnic and racial organizations around the country who are planning activities for the nation's 200th anniversary.

Alexandra Vitkauskaitė-Merker is standing beside one of her forty works, exhibited on October 25th and 26th at the Lithuanian Cultural Center [Kultūrinis židinys] in Brooklyn, N. Y. She has exhibited her paintings and sculptures in over 300 local, national and international group shows in Museums, Universities, Libraries and Galleries and in 14 One Man Shows. Alexandra and her husband Charles Merker live in Teaneck, N. J.

NAUJA UNIFORMA MOKSLEIVIAMS

Neseniai Lietuvoje patvirtinta moksleiviams uniforma, kuri dailininkų sukurta, atsižvelgiant į tėvų pageidavimus ir viešąją nuomonę. Ji yra pritaikyta moksleivių amžiui, metų laikams, ir yra patogi, graži ir šio laikinė. Moksleiviai ją turės dėvėti mokykloje ir viešose vietose.

Pastaraisiais metais modeliuotojai ypač daug mąstė, kaip patobulinti moksleiviškas uniformas. Būta įvairių idėjų — aprenkti moksleivius ryškesnių spalvų drabuželiais, ypatingai išskirti pirmokėlius, labiau parodyskinti vyresniusiosius...

Kaip ryt peryt bus apsirengę moksleiviai? Iš pirmo žvilgsnio naujoji moksleiviška uniforma lyg ir nepasikeitusi. Ji siuvama iš tos pačios medžiagos, tokios pat spalvos. Kadangi dailininkams dar nepavyko sukurti gražesnio mergaičių uniformos modelio, tai ji pasiliko beveik tokia pat — tik dar labiau pagražinta plisuota prijuostele ir pora šventiškų mezginių — apykaklačių. Patobulėjo mergaičių uniforma ir tuo, kad ją bus galima po metų kitų pailginti, padidinti.

Pirmokėlės jau turės kitokią aprangą, negu iki šiol. Joms bus siuvamos lygios, rudos suknelės, šiek tiek pagražintos siūlėmis, geltonomis sagutėmis. Ir mergaitės, kol nepereis į ketvirtąją klasę, tol nedėvės nyloninės prijuostės.

Berنيukų uniforma suvyriškėja. Jie platoką dirbtinės odos diržą su geltona sagtimi, prie baltų medvilninių marškinių dėvės oranžinės spalvos kaklaraištį. Visi berniukai, kai bus šaltesni orai, galės apsivilkti uniforminį megztinį su stačia apykakle. Na, o pavasariop, kai ims šildyti saulė, jie galės nusiimti švarkus ir eiti į mokyklą su melsvos spalvos lininėmis palaidinukėmis.

Moksleivių uniforminis kostiumas taip pat nėra visų vienodas. Pradinių klasių moksleiviai dėvės švarkeles su keturiomis kišenėmis, vyresnieji švarką su diržu ir patys vy-

riausieji — devintokai — vienuoliktokai bus apsirengę griežto stiliaus kostiumu: šiek tiek paplatintos kelnės, pailgintas švarkas labiau prigludęs prie talijos.

Anksčiau ypač visų nepatenkino berniukų apranga. Jie žiemą vilkdavosi įvairiaspalviais nertiniais, o šiltu oru ateidavo į mokyklą, kaip kam patikdavo. Motyvai aiškūs — berniukų uniforma buvo prasta. Vienodai rengėsi ir septynmetis pirmokas, ir aštuonioliktmetis abiturientas.

Naujoji moksleivių uniforma visais atžvilgiais bus skirtinga ir, atrodo, patenkinanti bendrus pageidavimus. Jų modeliai jau parengti ir atiduoti siuvėjams. Lapkričio mėnesį nuo konvejerio juostos nuslinks pirmoji produkcija. Per metus bus pasiūta apie aštuoniasdešimt penki tūkstančiai uniformų mergaitėms ir šimtą tūkstančių berniukams. Siuvimo fabrikuose "Nevežis", "Gegužės Pirmoji", taip pat gamybiniuose susivienijimuose "Baltija", "Lelija" yra specialūs moksleiviškos uniformos siuvimo cechai, barai. Po trejų metų tikimasi visus Lietuvos moksleivius aprenkti nauju rūbu. Beje, uniformą siūs ir Vietinės pramonės ministerijai pavaldžios įmonės.

Pirmosios uniformos bus pradėtos pardavinėti Vilniuje. Specializuotose vaikiškų drabužių parduotuvėse Lenino prospekte, Antakalnyje, Žvėryne ir Gorkio gatvėje bus įrengtos sekcijos, kuriose pirkėjai iš karto galės įsigyti visą uniformos komplektą. Čia bus stendai, supažindinantys, kokie drabužiai skirti dėvėti pirmokams, ketvirtokams, devintokams. Žadama prekiauti ir atskiromis uniformos dalimis.

Sekančių metų pabaigoje uniformos bus pardavinėjamos Kaune, Panevėžyje. Šiauliuose, Klaipėdoje, Druskininkuose, Palangoje, o 1977-1978 mokslo metais jas galės nupirkti visi rajonų ir miestų moksleiviai.

Gastroliaivo Lietuvos styginis kvartetas

Lietuvos styginis kvartetas — Eug. Paulauskas, K. Kalinauskaitė, J. Fledžinskas, R. Kulikauskas — tarptautinių konkursų Lieže ir Budapešte laureatai, visą mėnesį gastroliaivo Rumunijoje ir Bulgarijoje.

Rumunijoje kvartetas buvo pirmąsyk. Ten suruošė koncertus Bukarešto Dž. Eneskaus filharmonijos salėje, kur vilniečiams teko garbė pradėti naują koncertinį sezoną. Tą vakarą skambėjo ir lietuviška muzika — M. K. Čiurlionio Kvartetas ir J. Juzeliūno Kvartetas Nr. 3 Gastrolinė kelionė siekė Jaus ir kitus Rumunijos miestus. Kluže Lietuvos styginis kvartetas dalyvavo tradiciniame tarptautiniame kamerinės muzikos festivalyje "Klužo muzikinis ruduo".

Siame festivalyje dalyvavo ir pagarsėję styginiai kvartetai iš JAV, Belgijos, Bulgarijos ir Rumunijos.

Lietuviai susilaukė gausių aplo-dismentų, aukšto Rumunijos muzi-

kinės visuomenės įvertinimo, palankių spaudos atsiliepimų. Laikraštis Feklija išspausdino muzikologės Marianos Kristia recenziją apie festivalinį Lietuvos styginio kvarteto koncertą. "Šis mažas talentingų artistų ansamblis atliko reikšmingus, stiliumi labai įvairius kūrinius, — pažymi recenzentė. — Įdomi buvo L. Bethoveno Kvarteto f-moll interpretacija. Šis kūrinys, taurus ir maištingas, reikalauja iš atlikėjų nepaprasto susitelkimo, pereinant iš vienos emoci-nės būsenos į kitą. D. Šostakovičiaus Kvarteto Nr. 1 atlikime kiekvienas muzikantas pademon-stravo savo individualius virtuozinius gabumus, o kartu viso kolektyvo susigrojomą, turtingą emoci-nę gradaciją. J. Bramso Kvartetas žavėjo subtiliu kolorito pajautimu bei retu sugebėjimu perteikti kupiną lyrikos atmosferą".

Bulgarijoje Lietuvos styginis kvartetas gastroliaivo trečią kartą. Jo koncertų klausėsi Sofijos, Varnos, Gabrovo, Plovdivo, Rusės ir kitų miestų muzikos mėgėjai.

Dailininkės S. Blažienės piešinyje: iš kairės į dešinę — berniukų vasarinė palaidinukė, pradinukų uniforma, ketvirtokų — aštuntokų berniukų kostiumas, mergaičių ir devintokų — vienuoliktokų apranga.

TAUTYBIŲ PROBLEMOS

[Atkelta iš 2 psl.]

o Brežnevo laikais bet kokia kultūrinė laisvė buvo visiškai dingusi. Priminė teatro režisieriaus Jono Jurašo tragedija: pirma jo išstūmimas iš teatro, paskui keletas metų dvasinio teroro, pagaliau išstūmimas į Vakarų.

NERIBOTOS GUDŲ AMBICIJOS

Diskusijų metu prof. Leonas Sabaliūnas abu kalbėtojus prašė kai kuriuos savo teigimus plačiau paaiškinti, ką abu ir padarė. Linas Stonys klausė, kas yra nacionalizmas ir pats atsakė, jog tai antikomunizmas. Koreferantai su juo nesiginčijo.

Gudų sesijoje, kuriai vadovavo prof. John Sadowsky iš Queens universiteto, kalbėjo prof. Jan Zaprudnik iš Queens kolegijos ir dr. Vitaut Kipel iš New Yorko valstybinės bibliotekos. Prof. Zaprudnik paskaitos planas priminė latvių prof. Dreifelds planą: ir čia pilna lenta skaičių, datų, nušimčių. Tik gudų statistikos nuo latvių skyrėsi kaip diena ir naktis. Gudams buvo visko su kaupu, visko arti 100%. Prof. Zaprudnik kalbėjo su tokiu entuziazmu, kad turėjo dėti kirtį ant kiekvieno daiktavardžio, veiksmažodžio ir skaitvardžio, kur tik buvo liečiamos gudų tautinės problemos. Dr. Kipel tonas santūresnis. Jo paskaitoje mus labiausiai nustebino teigimas, kad 55,000 žmonių iš tautinių mažumų ten atsisakė savo tautinės kalbos, pasirinkę gudų kalbą.

SUGUDINA IR LENKUS

Priešingai latviams ir lietuviams, gudų kalbėtojai savo referatus perskaitė maždaug per vieną valandą. Antra valanda teko diskusijoms. Jose labai gyvai dalyvavo ukrainai. Keletą kartų iškeltas Lietuvos bei lietuvių vardas, bet tik nereikšmingomis temomis. Vienas paklausėjas prašė paaiškinti, kokios tautybės išsižadėjo savo kalbos gudiškosios naudai? Atsakymas: daugiausia — lenkai. Buvo paklausta, ar Gudijoje yra mažumų mokyklos? Prof. Zaprudnik atsakė: nėra. Neturi savo mokyklų ten lietuviai, bet neturi

savųjų nė gudai Vilniuje. Tai sovietų kaltė. Kokia administracija — tokia kalba. Šitaip esą visur Sovietų Sąjungoje. Kodėl yra lenkiškų mokyklų Vilniuje? Tai išimtis. Tai todėl, kad "Vilniaus krašto reikalas neaiškus, tad sovietai lenkams pataikauja". Susidarė vaizdas, jog gudų mažą grupę iševijoje yra labai agresyvi, labai nacionalistiškai ir šovinistiškai nusiteikusi.

SESIJOSE DALYVAVO PO 50 ŽMONIŲ

Latvių ir lietuvių sesijose publikos buvo po lygiai — maždaug 40—50 žmonių. Latvių sesiją sekė apie tuzinas lietuvių, o savame posėdyje lietuvių buvo gal kiek daugiau kaip pusė, jų tarpe keletas Detroito universiteto studentų. Gudų sesiją stebėjo tik šeši lietuviai.

Lietuvių sesijos techniskam paruošimui vadovavo Detroito Lietuvių Organizacijų Centras. Jo ryškiniu su kitomis tautybėmis buvo Bernardas Brizgys, kuriam talkino kitas tos organizacijos valdybos narys dr. Algis Barauskas. Lėšas irgi iš savo išdo suteikė DLOCas, truputį paremtas ir Amerikos Lietuvių Tarybos.

ČIURLIONIO MĖNUO

Rugsėjo mėnesį Lietuva labai iškilmingai minėjo didžiojo savo tautos menininko Mikalojaus Konstantino Čiurlionio gimimo šimtąsias metines. Muzikai ir dailininkai, liaudies menininkai ir mokslininkai — visi šiam jubiliejui skyrė naujus savo darbus.

Druskininkuose, menininko jaunystės mieste, į kurį jis, studijų ar kūrybinės įtampos nuvargintas, verždavosi iš svečių šalių ir didmiesčių, iškilo paminklas Čiurlioniui. Jo autoriai — skulptorius V. Vildžiūnas ir architektas R. Dičius pavaizdavo menininką visu ūgiu, tarsi prasiveržiantį pro metų klodus, žvelgiantį į tolius, nežinantį užmaršties. Skulptūrinis menininko biustas (autorius — K. Švažas) pastatytas ir prie Čiurlionių namelių Druskininkuose.

Vienybė, 1975 m. spalio 31 d.

Garbės prezidiumas M. K. Čiurlionio minėjime New Yorke. Scenos viduryje — Čiurlionio portretas. Dešinėje T. Leonardas Andriekus skaito invokaciją. *dail. V. K. Jonyno sukurtas Čiurlionio portretas. Dešinėje T. Leonardas Andriekus skaito invokaciją.*

S. Narkeliūnaitės nuotr.

New York Times apie Kopenhagą

The New York Times spalio 20 d. talpino ilgą rašinį apie Kopenhagą, Danijos parlamento rūmuose, tris dienas vykusius tarptautinius apklausinėjimus apie žmogaus teisių pažeidimą, nepaisymą Tarybų Sąjungoje.

Tarp kitų, teisėjų tarpe buvo žydų tautybės Simon Wiesenthal, daugiau šimtmečio ketvirtį buvęs nacių karo nusikaltėliams susekti; žinomas dramaturgas Eugene Ionesco iš Paryžiaus; eilė rusų disidentų ir keli Danijos parlamento nariai.

Liudininkų tarpe buvo dabar Paryžiuje gyvenančio rusų rašytojo Andrej Siniavsky žmona: žinomo sovietų kovotojo už žmogaus teises gen. Piotr Grigorenko sūnus, A. Grigorenko.

Lietuvių buvo Jonas Jurašas ir Simas Kudirka.

Nors ir buvo pareikšta, kad apklausinėjimas nėra teismas ir jokio sprendimo dėl Tarybų Sąjungos nebuvo padaryta, vis dėlto buvo prieita tokių išvadų:

“Tarybų Sąjungoje minties ir žodžio laisvė suvaržyta. Neprisitaiky-

mas prie komunistų, persekiojami visose gyvybinėse srityse. Judėjimo laisvė tiek krašto viduje tiek kelionės į užsienį ir emigracija griežtai suvaržyta. Religijos laisvė iš pagrindų suvaržyta.

“Tarybinių tautinių mažumų, kaip žydai, ir kitų tautų gyvybiniai interesai bei aspiracijos užgniaužiami; tai ypač liečia tautines grupes, netekusias savo teritorijų, kaip Krymo totoriai ir Volgos vokiečiai.

“Tarybų Sąjungos kalėjimuose, stovyklose, psichiatrinėse ligoninėse uždaryti — dažnai nežmoniškose sąlygose laikomi — žmonės, kurie turi būti aiškiai kvalifikuoti kaip politiniai kaliniai.”

Apklausinėjimuose nebuvo tiesiogiai minimas žmogus (prof. Sacharovas), kurio vardu apklausinėjimas buvo pavadintas. Tačiau buvo paremtas jo, Sacharovo, atsisaukimas į Tarybinę vyriausybę, paskelbti visuotinę politinių kalinių amnestiją Tarybų Sąjungoje, nes tai būtų “pirmas žingsnis Helsinkio deklaracijai įgyvendinti”.

Tarybinė spauda Danijos vyriausybę smarkiai puolė už tai, kad ji leido Danijos parlamento rūmus naudoti “antitarybinei propagandai”. Atsikirtimui buvo priminta, kad tuose rūmuose buvo kritikuojamos ir JAV dėl Vietnamo karo.

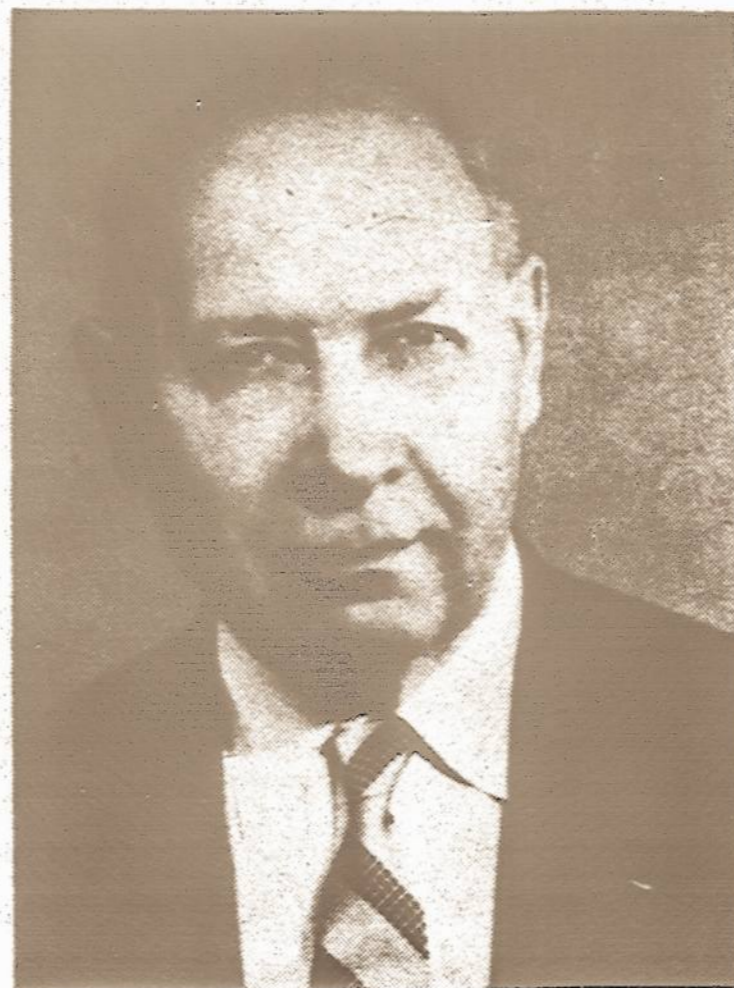
Vienas svarbiausių apklausinėjimų punktų buvo Sacharovo pareiškimas, kad “politinė amnestija Tarybų Sąjungoje būtų nepaprastai svarbus faktorius pakeisti moralę ir politinį mūsų krašto klimata ir svariai prisidėtų prie įtampos atleidimo, tiek viduje tiek užsienyje”. Sacharov taip pat pakėlė balsą “sažinės kalinių” apgynimui.

Čiurlionio gimimo šimto metų sukakties proga buvo paskelbtas konkursas parašyti kūrinių fortepijonui. Pirmoji premija — teko Julijui Gaideliui, sukūrusiam “Lietuvišką Rapsodiją”, antroji premija Vytautui Kerbeliui, parašusiam “Lietuvišką suitą”, ir trečioji — Seselei Bernardai, sukūrusiai “Fantazija, liaudies tema”. Konkurso tvarkė vargonininkų-muzikų sąjunga. Rinkimo komisiją sudarė: Aldona Kepalaitė, Andrius Kuprevičius ir pianistė Julija Rajauskaitė, taip pat Algirdas Kačanauskas. Premijų mecenatas — dr. Jonas Lenkaitis.

Pianistė Aldona Dvarionaitė šiomis dienomis su vyru atvyko į Ameriką iš Lenkijos ir šiuo metu vieši pas Almus ir Nijolę Salčius Great Neck, N. Y. Netrukus iš Lietuvos atvyks jos brolis, smuikininkas, su kuriuo ji koncertuos Amerikoje.

Vienybė, 1975 m. spalio 31 d.

Visuomenės veikėjas Albinas Trečiokas, ilgus metus gyvenęs Newark, Elizabeth ir kitose New Jersey vietovėse, nuo šių metų lapkričio 1 dienos išvyko nuolatinių apsigyventi į St. Petersburg, Floridą.

Spalio 30 jo bute, teko su Albinu Trečioku ilgiau išleisti pasikalbėti apie jo ateities planus. Sulaukęs garbingo amžiaus jis nori žiemą praleisti šiltojoje ir saulėtoje Floridoje, Bet kaip šiaurės kraštų gyventojas iš anksto susitvarkė taip, kad kai tik Floridą užpuls vasaros karščiai, jis grįš į Šiaurę, Vasaras žada praleisti Ontario provincijoje, Kanadoje, prie ežero kur anksčiau gyveno jo miręs brolis.

Albinas Trečiokas plačiai žinomas kaip namams pirkti ir parduoti agentūros, kelionių biuro savininkas ir apdraudų agentas Newark, N. J. Biznį jau eilė metų kai perleido savo broliui, kuris ir šandien sėkmingai tvarko.

Albinas Trečiokas visą amžių buvo Susivienijimo Lietuvių Amerikoje veiklus narys, 245, 84 Kuopų pareigūnas SLA 5-osios Apskrities V-bos vicepirmininkas, daugelio draugijų išdininkas. Už nuopelnus Bostono Seime pakeltas į Garbės Narius!

Albinas Trečiokas per eilę metų yra buvęs Vienybės leidėjų pirmininku, nuolatinis rėmėjas ir bendradarbis.

Albinas Trečiokas yra surinkęs nemažą archyvinės medžiagos, įvairiose organizacijose per daug metų patyręs. Savo gyvenimo auksines dienas praleis prisiminimams iš praeities užfiksuoti ir spaudoje, juos surašys, ar gal ir knygą išleis.

Vienybės leidėjai ir redakcija

Reimundas Sidrys naudoja kompiuterį aiškinti užmirštą indėnų majų kalbą. “American Antiquity,” Vol. 40, Nr. 3, 1975 randamas išsamus rašinys: “Lowland Maya Long Count/Gregorian Conversion Computer program” — kurį parašė Raymond V. Sidrys, kartu su kolegomis mokslininkais C. M. Krowne ir H. B. Nicholson. New Yorke gimęs Reimundas yra gydytojų Rimmo Giedrės Salčiūtės, gyvenančių Streator, Illinois, — vyriausias sūnus.

Sakoma, kad po antrojo pasaulinio karo Amerikon persikėlusiu pabaltiečių vaikai šiuo metu tapo iš visų mažumų Amerikoje labiausiai išsimokslinę, kaikurie gavę po kelis išsimokslinimo titulus.

Dr. Rimas Sidrys, oftalmologas, su keliais kitais lietuviais kolegomis dalyvavo tarptautiniame oftalmologų suvažiavime. Tokie suvažiavimai yra būtini gydytojams kurie nenori atsilikti nuo paskutinių išradimų ir atradimų jų srityse.

Chicago Sun Times ir Cicero Life laikraščiai savo puslapiuose patalpino pranešimus apie Balzeko Lietuvių kultūros muziejaus Chicagoje ruošiamus kalėdinių papuošalų gamintojų kursų.

Dr. Jonas Genys, Washingtono išrinktas Amerikos etninių grupių konferencijos pirmininku. Spalio 25-26 dienomis, 40 Amerikos etninių grupių posėdžiavo Washingtono, ir aptarė visą eilę svarbių klausimų.

Valstybės departamento kvietimu, Lietuvių Bendruomenės ryšininkas Washingtono, Algimantas Gureckas, taip pat Amerikos Lietuvių Tarybos pirmininkas, dr. Kazys Bobelis ir kunigas dr. Prunskis spalio 22 d. dalyvavo nevaldinėms organizacijoms skirtoje konferencijoje. Diskusijų metu, tautinių grupių atstovai turėjo progą paliesti Sovietų Sąjungos kolonializmą.

Pertraukos metu, Lietuvių Bendruomenės ir Amerikos Lietuvių Tarybos atstovai turėjo progą pasikeisti informacijomis, liečiant kongresmano Derwinskio po-Helsinkinės rezoliucijos Pabaltijo valstybių reikalų pravedimą. Visi Lietuviai labai prašomi gausiai rašyti laiškus Atstovų Rūmų Foreign Affairs komiteto nariams Washingtono, prašant, kad jie greičiau priimtų kongreso atstovo Derwinskio rezoliuciją nr. 401.

Albinui Trečiokui linki laimingai isikurti Saulėtojoje Floridoje, ir ten būti veikliam visuomeninėje veikloje. Daug į Floridą lietuvių nuvyko “poilsui”. Bet tuoj įsijungė į darbą; stipriau remti mūsų spaudą, įsisteigė net 5 klubus su didžiulėmis moderniomis salėmis, kai kuriose vietovėse net išjudiną ir draugijas, kurios tapo net veiklesnės, negu jas paliktosios Šiaurėje ... kuriuo prašo jam rašyti ir spaudą siųsti.

Albinas Trečiokas užrašė ir savo adresą, kuriuo prašo jam rašyti ir spaudą siųsti A. Trečiokas, Beach Plaza Apt. Nr. 4, 7003 Sunset Way, St. Petersburg Beach, Fla. 33706

Jonas Valaitis

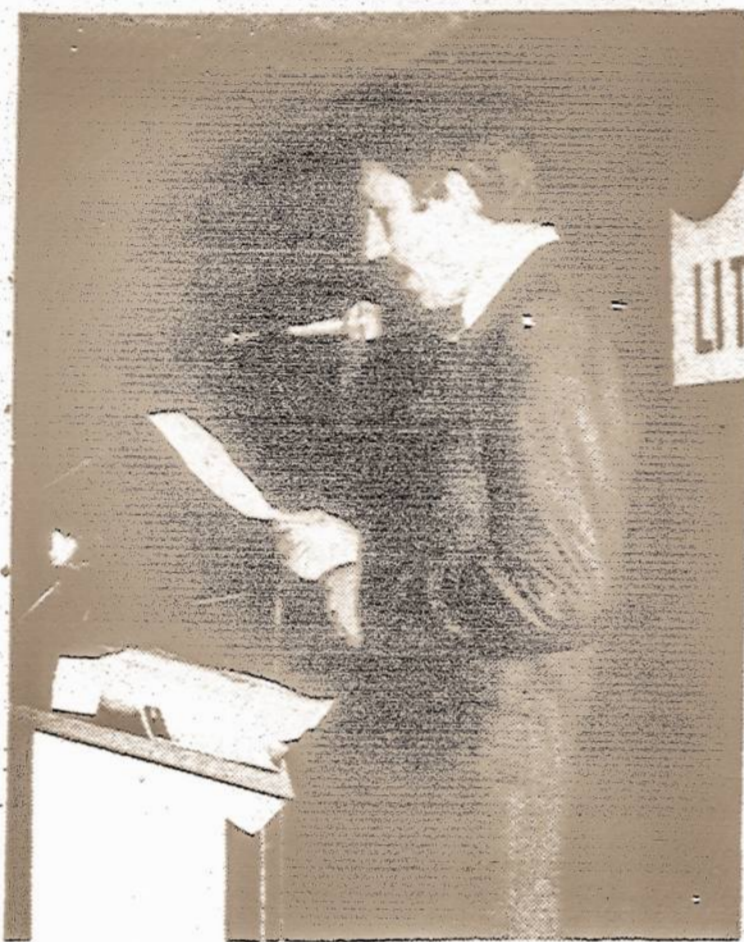

SPORTAS

Edvardas Šulaitis

Sukaktuvinis Lituanicos belius

Apie 200 žmonių, Tautiniuose Namuose Chicagoje, atšventė Chicago Lietuvos Futbolo Klubo 25 metų gyvavimo sukaktį. Net pats Chicago miesto meras Daley spalio 11 d. buvo paskelbęs Lietuvos Futbolo Diena, o susirinkusius jis pasveikino telegrama.

Chicago Lietuvos futbolo klubo pirm. Jonas Kaunas kalba per šio klubo sukaktuvinį pobūvį Tautiniuose Namuose spalio 11 d.

Pokylį sumaniai ir linksmai pravedė Antrojo Kaimo kolektyvo narys R. Stakauskas ir dr. Vyt. Dargis. Kiek plačiau kalbėjo klubo pirm. Jonas Kaunas. Taip pat žodį tarė Illinois valstijos senatorius Frank Savickas, kuris įteikė stipendiją jaunam ir iškiliam klubo žaidėjui E. Sinkui. Už stipendiją ir atžymėjimą padėkojo pats Sinkus.

Frank Savickas, Illinois valstijos senatorius, sveikina sportininkus ir svečius Chicago Lietuvos 25 m. sukakties minėjime.

Be to, specialiomis plaketėmis buvo atžymėtas apie desėtkas klubo veikloje labiau pasižymėjusių futbolininkų ar jų organizatorių. Jas įteikė buvęs klubo pirm. dr. E. Ringus.

Omahos buvusios lietuvių futbolo komandos (prieš kurią chicagiečiai nekartą yra rungtyniavę) vardu kalbėjo ir Lituanicai dovana įteikė iš to miesto atvykęs Alb. Reškevičius.

Iš New Yorko į puotą buvo atvažiavęs tenykštis buvęs sporto

darbuotojas A. Ruzgas. Taip pat salėje matėsi Chicago miesto narys — aldermanas K. Jaksy, Illinois valstijos kongresmanas Madigan ir kiti garbingi svečiai.

Susirinkusieji ilgą laiką linksminosi, grojant Neolituonų jaunimo orkestrui.

TRUMPAI

— Trys Cicero Vėtros merginų komandos ir Chicago Žaros tinklinio šešetukas dalyvavo dideliame Chicago ir apylinkių merginų tinklinio turnyre, kuris vyko Navy Pier patalpose. Dvi Vėtros komandos ir Žara tame turnyre pasiekė taip vadinamus "Play-offs". Vėtros pirmoji komanda yra skaitoma viena pajėgiausių merginų komandų Chicagoje.

— Rolandas Grybauskas pasiekė tris įvarčius, kai New Yorko YMCA vandensvydžio komanda įveikė Kolumbijos universitetą 6-3. Prieš St. Francis universitetą jo du įvarčiai užtikrina YMCA pergalę 4-2.

— Kanados Toronte Vyties stalo teniso sekcija pradėjo treniruotes lietuvių namuose antradieniais nuo 6:30 val. vak. Treniruotes praveda Jonas Nešukaitis.

DR. SAUNORIS LAIMI KANADOJE

Iš Lietuvos su visa šeima persikėlęs į Hamiltoną A. Saunoris pirmame didesniame stalo teniso — "Ajax Open" turnyre puikiai pasirodė. Lengvai laimi pirmą vietą senjorų klasėje, baigmėje nugalėdamas K. Kerz 21-18, 21-11. Mišriame dvejetė taip pat užėmė pirmą vietą.

Žaisdamas su Kanados meistere Violeta Nešukaityte, baigmėje įveikia A. Heap ir G. Msu 21-10, 19-21, 21-16. Nepasiseka tik vyrų vienete, kur finale prieš A. Heap pralaimi pirmąjį setą 21-19, laimiantrąjį 21-18, o trečiame veda 19-18, bet pasitempia kojos raumenį ir priverstas pasiduoti.

LIETUVAITĖ LAIMĖJO AUKSO MEDALĮ PASAULIO PIRMENYBĖSE

Angelė Rūpšienė iš Vilniaus žaisdama Tar. Sąjungos moterų krepšinio rinktinės sudėtyje iškovojo aukso medalį. Kolumbijoje įvykusiose pasaulio pirmenybėse Tar. Sąjungos rinktinė pirmąją vietą iškovojo be didesnio vargo. JAV moterų krepšininės pirmenybėse neturėjo laimės ir užėmė 7 vietą.

Jonas Pyragius, Lietuvos aviacijos majoras ir sklandymo pionierius, mirė Adelaidė, Australijoje, sulaukęs 73 m. amžiaus. Aktyviai dalyvavo patriotiniuose sąjūdžiuose ir visuomenės veikloje.

Vaidas iš Lituanicos sukaktuvinio banketo spalio 11 d. Tautiniuose Namuose Chicagoje. Dešinėje sėdi klubo valdybos narys informacijos reikalams Jonas Juška, kuris sukakties progą suredavo gana platų apžvalginį leidinį. Šalia jo — Juškienė, dr. L. Šulas iš Austrijos, O. Šulaitienė. Ed. Šulaitis nuotraukos

Dick Butkus, sportininkas iškėlė bylą prieš Bears komandos savininkus, kaltindamas, kad jie sulaužė su juo sutartį. Jis reikalauja net trijų milijonų ir septynių šimtų tūkstančių dolerių kompensacijos.

— XXVI-oji lietuvių sporto šventė ruošama Geelong Australijoje lietuvių sporto klubo "Vytis" rūpesčiu, gruodžio 27-31 dienomis. Numatoma, kad šventėje dalyvaus apie 250 lietuvių sportininkų: Ade-

laide Vytis, Melbourn Varpas, Sydney Kovas, Hobarto Perkūnas ir paties Geelong Vytis. Tokias sporto šventes ruošia kas metai lietuvių klubai. Pagamintas gražus medžiaginis sporto šventės ženklas su lietuviška trispalve ir metalinis šventės ženklelis. Atliekami ir kiti sporto šventės darbai.

Minske, Baltarusijos sostinės sporto rūmuose, lietuvis kaunietis Jazerskis tapo pasaulio savigynos imtynių čempionu!

ĮVAIRIOMS PROGOMS GĖLIŲ GAUSITE

ALICE'S FLOWER SHOP

107-04 JAMAICA AVENUE, RICHMOND HILL, N. Y.

Maloniai kviečiame kaimynystėje gyvenančius tautiečius atsilankyti arba paskambinti telefonu 846-5454. Vakare 835-4149.

CIA RASITE NUOŠIRDŲ LIETUVIŠKĄ PATARNAVIMĄ.

SILVER BELL BAKING CO.

A. Radzianas, savininkas

Mūsų specialybė lietuviška duona, pyragai vedybiniams ir kitokiems pokyliams.

Tel. 779-5156

43-04 JUNCTION BLVD., CORONA, QUEENS, N. Y. 11368

HAVEN REALTY

TRAVEL AGENCY • MUTUAL FUNDS • INSURANCE

Perkant ar parduodant namus, išnuomojant butus, įgyjant apdraudus, federalinių ir valstybių [Income Tax] užpildymu, pirkimui piniginių perlaidų [Money Orders] ir įvairiausiais kitais reikalais, — kreipkitės į

JOSEPH ANDRUŠIS

87-09 Jamaica Ave., Woodhaven, NY 11421

Bilietai parduodami visomis susisiektimo priemonėmis į visas pasaulio vietas

Telef. VI 7-4477

Atdara kasdien nuo 9 v. r. iki 9 v. v.

Vienybė, 1975 m. spalio 31 d.

MIRĖ KALBININKAS JONAS KRUOPAS

Spalio 17 d. Vilniuje mirė žymus lietuvių kalbininkas, mokslo veikėjas docentas Jonas Kruopas eidamas 68-uosius metus. Jo vardas gerai žinomas ne tik Lietuvoje, bet ir už josios ribų.

Jis gimė 1908 m. balandžio 23 d. Sakalinėje Tauragės rajone, valstiečių šeimoje. 1937 m. baigė Kauno universiteto humanitarinių mokslų fakultetą ir dėstė lietuvių kalbą įvairiose gimnazijose, vėliau Klaipėdos ir Vilniaus pedagoginiuose instituteuose, Vilniaus universitete.

Nuo 1946 m. kartu dirbo ir Lietuvių kalbos institute, kur padėjo suorganizuoti kalbinius kadrus, daugiausia iš savo klausytojų tarpo.

Nuo 1961 m. perėmė žodyno" redaktoriaus pareigas.

Žodyno darbe stengėsi pritaikyti naujausius įvairių tautų kalbų leksikografijos laimėjimus ir sukurti lietuvių kalbai būdingą žodyno sudarymo metodiką. Jo vadovaujami sektoriaus darbuotojai paruošė septynis "Lietuvių kalbos žodyno" tomus, perredagavo pirmuosius du, o dešimtąjį atidavė spaudai. Už šiuos darbus (III, IV, VI t.) jam 1965 m. buvo suteikta Respublikinė premija.

Kitas svarbus J. Kruopo darbas — "Dabartinės lietuvių kalbos žodyno" pirmas ir antras leidimai. Tą darbą dirbdamas, jis stengėsi įtvirtinti literatūrinės kalbos leksikos normas — žodžių taisyklumą, tikslumą, pastovumą.

Nuo 1952 m. būdamas kartu ir instituto terminologijos komisijos pirmininkas, jis peržiūrėjo daugybę specialių terminų žodynų ir padėjo nustatyti jų tinkamumą vartosenai.

Sunku suminėti visus darbus, kuriuos teko J. Kruopui nuveikti institute ir už jo ribų. Jis ir D. Kleino gramatikos vertimo redaktorius, ir M. Mažvydo raštų kalbos tyrinėtojas ("Pirmoji lietuviškoji knyga"), ir M. Petkevičiaus raštų leksikos ir tarmės tyrinėtojas (kandidatinė disertacija), ir daugybės straipsnių straipsnelių kalbos kultūros klausimais autorius, pradėdant Kaune ėjusia "Gimtąja kalba" ir baigiant šiuo dienų leidiniais.

Paskutiniai savo gyvenimo metais šalia akademinio "Lietuvių kalbos žodyno" redagavimo jis daug laiko skyrė lietuvių leksikografijos istorijai ir rengėsi parašyti platesni apibendrinamąjį šios rūšies darbą. Įvairiuose Mokslų akademijos leidiniuose jau buvo paskelbęs straipsnių apie S. Daukanto, L. Ivinskio, S. Groso, A. Kašarauską, J. Miliausko, M. Akelaičio ir kt. leksikografinius darbus.

Ankstyva mirtis neleido jam šio sumanymo užbaigti. Šiais ir kitais savo darbais J. Kruopas tvirtai

Vienybė, 1975 m. spalio 31 d.

atsistojo greta kitų žymiųjų lietuvių kalbos tyrinėtojų ir įamžino savo vardą lietuvių kalbos mokslė.

J. Kruopas nebuvo užsidaręs mokslininkas. Jis mėgo bendrauti su visuomene, skaitė paskaitas, pranešimus, dalyvavo kalbinėse konferencijose, sprendė kartu su kitais kalbininkais aktualiausias kalbos problemas, rašybos, skyrybos, transkripcijos ir kt. klausimus. Jis talkininkavo "Lietuviškajai tarybinei enciklopedijai", buvo TSRS MA Kalbotyros instituto Koordinacinės komisijos narys.

Jis nepaprastai mylėjo savo gimtąją kalbą, gražiausius jos perlus — liaudies žodžius stengėsi sulasioti iš tarmių ir sudėti į savo redaguojamą "Lietuvių kalbos žodyną". Jam vadovaujant, žodyno kartoteka per trečdalį amžiaus išaugo kone dvigubai ir dabar sudaro per 3,5 milijono žodžių lapelių. Jis visą gyvenimą troško, kad lietuvių kalba būtų graži, taisyklinga, kad ji būtų tobulai susižinojimo priemonė visose kultūrinio gyvenimo srityse. Jo troškimai, galima sakyti, išsipildė.

Niekada tokia graži ir taisyklinga lietuvių kalba nebuvo rašoma tiek daug knygų, žurnalų, laikraščių, kaip dabar. Ir jeigu taip įvyko, tai, be abejo, čia yra ir tauraus mokslininko, atsidavusio kalbos puoselėtojo J. Kruopo nemaži nuopelnai.

Visi tie, kuriems teko su J. Kruopu dirbti, visada prisimins jį kaip nepaprastai malonų, jautrų ir nuoširdų žmogų, pasiaukojamai dirbusį kalbos mokslo ir kultūros darbą, atskleidusį daugybę jos paslaptių ir grožio krislelių. Ant Lybėris

Mirė

Pulk. Andrius Butkūnas, 85 m. amžiaus, ilgą laiką su šeima gyvenęs St. Charles, Ill., mirė spalio 11 d. Paliko žmoną Sofiją, dukrą Aldoną Buinauskiene, sūnus Romaną, Andrių ir Vaidotą ir kt. gimines. Palaidotas St. Charles Union kapinėse, po pamaldų šv. Patriko bažnyčioje.

Plk. Butkūnas-Butkevičius buvo radviliškietis, mokėsi Liepojos gimnazijoje, 1917 m. baigė Žitomiro karo mokyklą. Dalyvavo beveik visose svarbesnėse kautynėse dėl Lietuvos laisvės. 1940 m. buvo atleistas iš pulko vado pareigų ir kariuomenės.

Vokietijoje gyveno britų zonoje, netoli Hamburgo esančioje didelėje Spackenbergo lietuvių stovykloje, ilgus metus būdamas jos vadovu.

Į JAV su šeima atvyko 1949 m. Pradžioje gyveno Philadelphijoje, vėliau persikėlė į St. Charles, Ill.

Muzikas Jonas Zdanius mirė spalio 23 Hot Springs, Arkansas. Palaidotas Chicagoje, kur ilgus metus gyveno. Savo muzikine veikla žinomas Lietuvoje, Vokietijoje ir Australijoje iš kur į JAV atvyko 1955 m. ir plačiai reiškėsi Chicagoje. Už patobulinimą gaidas graviruoti amerikiečių gaidų leidėjų labai įvertintas.

Jonas Bertašius mirė Chicagoje. Liko žmona Ona, dukterys Nijolė ir Sigutė su šeimomis. Palaidotas spalio 25 d.

Vincas Mašalaitis, sulaukęs 83 metų amžiaus, ilgesnį laiką negalavęs, mirė spalio 24 d. Jis buvo gimęs 1892 m. birželio 24 d. Pilotiškių kaime, II Gudelių valsč., Marijampolės apskrity. Baigęs Marijampolės būdamas veikė slaptoje aušrininkų organizacijoje, vėliau įsijungė į Santaros partiją, kuri paskui pasivadino Ūkininkų Partija. Grįžęs į Lietuvą nuo 1919 m. tarnavo Ministerių Tarybos įstaigoje, buvo raštinės vedėjas, o paskutiniu metu generalinis sekretorius. Vokietijoje buvo VLIKo narys. Apie sovietų okupaciją liudijo Kersteno Komite. Paliko žmona Bronę, sūnų Putiną su šeima ir brolių Petrą, gyv. Anglijoje Palaidotas Philadelphijoje.

Spalio 21 Panevėžy mirė aktorius **Bronius Babkauskas**, gimęs 1921 bal. 9 Pilviškiuose. 1940 įstojo į Juozo Miltinio vadovaujamą Darbo rūmų teatrą ir su tuo teatru vėliau išsikėlė į Panevėžį. Teatre dirbo iki pat mirties, sukūrė daug ryškių vaidmenų scenoje ir filme.

MIRĖ DR. A. KAPOČIUS

Carney ligoninėje, Dorchester, Mass. spalio 12 d. mirė plačiai žinomas ilgametis S. L. A. veikėjas, S. L. A. 43 Kp. Sō. Bostone narys ir visų kitų lietuviškų darbų rėmėjas dr. Anthony Kapochy. Palaidotas spalio 15 Forest Hills kapinėse, Roselindale, Mass.

Liko žmona Blanche Sukis ir podukra Dorothy Brandbury, West Roxbury, 4 anūakai ir 4 proanūakai.

Dr. A. Kapočius buvo gimęs 1894 m. Shenandoah, Pa. Į S. L. A. įsirašė 1931 m. gruodžio-Dec. 9 d.

Vidurinį mokslą išėjo Mahanoy City, Pa. 1917 metais baigė Tufts universiteto dantų gydytojų mokyklą Medford, Mass. Per 40-šimtį metų buvo So. Bostono lietuvių piliečių dr-jos valdybos narys, Dariaus-Girėno aviacijos dienų Massachusetts organizatorius, išdininkas. Buvo pirmasis Bostono BALFo išdininkas, Lietuvai gelbėti s-gos išdininkas, Amerikos Legijono Stepono Dariaus pašto narys ir dalyvavo visoje lietuviškoje veikloje.

WINTER GARDEN TAVERN, INC.

VYT. BELECKAS
Savininkas

Tel. EVergreen 2-6440

SALE VESTUVĖMS IR KITOKIOMS PRAMOGOMS. BE TO, DUODAMI POLAIDOTUVINIAI PIETŪS.

Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinama kaina.

1883 MADISON STREET • BROOKLYN, N. Y. 11227

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

Funeral Directors

Juozas Kavaliauskas

LICENSED PENNSYLVANIA AND NEW JERSEY

1601 S. SECOND STREET

PHILADELPHIA, PA.

Telefonas: DEwey 4-5136

M. P. Ballas Funeral Home

ALB. BALTRŪNAS-BALTON

660 GRAND ST., BROOKLYN, N. Y. 11211

NOTARY PUBLIC

Tel. STagg 2-5043

Joseph Garszva

UNDERTAKER AND EMBALMER

JOSEPH J. GARSZVA, Jr.

231 BEDFORD AVE., BROOKLYN, N. Y. 11211

Telefonas: EVergreen 8-9770

ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA AUTOMOBILIUS ĮVAIRIEMS REIKALAMS

VIENYBĖ

Vincė Jonuškaitė-Leskaitienė iš Santa Barbara, Cal., buvo atvykusi į New Yorką dalyvauti M. K. Čiurlionio minėjime. Buvo apsisistojusi pas dukrą Giedrę Zauniutę. Ta pačia proga Vincė dalyvavo ir LMK Federacijos suvažiavime spalio 4-5 dienomis. Prieš sugrįždama į Santa Barbara, Vincė dar ketino lankytis Chicagoje.

Stasio Barzduko knyga "Lietuvis savo tautoje, valstybėje, bendruomenėje" buvo New Yorko lietuviams pristatyta Kultūros židinyje spalio 12 d. Pristatymą surengė LB Woodhaveno apylinkės valdyba. Apie knygą kalbėjo B. Lukoševičienė, ištraukų paskaitė D. Norvilaitė, o pristatymo programai vadovavo Snieguolė Liaukutė. Programą pavairino savo dainomis New Yorko jaunosios skautukės-paukštytės. Pats knygos autorius dėl nesveikatos pristatyme negalėjo dalyvauti.

Dail. Česlovas Janušas spalio 21 d. išvyko keletui savičių į Vid. Rytus. Lankysis ir Graikijoje, Italijoje ir Ispanijoje.

Inž. Vytautas Volertas, pristatys Kazio Škirpos knygą "Sukilimas" lapkričio 16, sekmadienį, 4 v. p. p. Kultūros Židinio mažojo salėj.

Vliko seimas šiemet įvyks Brooklyne, Kultūros Židinyje, lapkričio 29-30. Seime dalyvaus ir St. Lozoraitis, Jr., iš Romos.

Simas Kudirka, VLIKo siunčiamas, spalio 17-19 d. Kopenhagoje, Danijoje, dalyvavo kaip liudininkas tribunole, kuriame TSRS buvo teisama už žmogaus teisių nepaisymą. Iš lietuvių dar dalyvavo ir neseniai iš Lietuvos į Vakarus atvykęs teatralas Jonas Jurašas. Kaip vėliau Simas Kudirka, sugrįžęs į New Yorką, pasakojo, tame tribunole lietuviams labai menkai tekę pasireikšti, nes jie nemokėję to krašto kalbos ir neturėję reikiamų vertėjų.

Dail. A. Petrikonio kūrinių paroda rengiama lapkričio 15-16 Kultūros Židinio didžiojoje salėje. Rengia korp Neo-Lithuania New Yorke.

Jono ir Viktorijos Galinių 50 metų vedybinio gyvenimo sukakties minėjime rugsėjo 28 d. Kultūros židinyje kalba jų šeimos bityūlis kun. J. Čekavičius. Iš k. į d.: Galinio sesuo Julija Keženienė, teta Elena Antanaitienė, sukaktuvinė, Galinio brolis Edvardas iš Kanados. Pokylį tėvams surengė jų dukra Danutė su vyru Algirdu Silbajoriu ir sūnus Vytautas su žmona Liza.

Medical Tribune — Amerikos gydytojų laikraštis, leidžiamas New Yorke, spalio 15-osios laidoje, skyrelyje Medicina ir pašto ženklai, atspausdino fotografinę kopiją nepriklausomos Lietuvos pašto ženklo, išleisto Lietuvos "de jure" pripažinimo serijoje, su prezidento daktaro Kazio Griniaus atvaizdu. Ženklo aprašyme taip pat pateikta apie dr. Grinių biografinių žinių.

New York Times, spalio 11-osios d. laidoje, įsidėjo platesnį korespondento Waggoner straipsnį, apie nuolatinį triukšmą nuo sprausminių lėktuvų iš Newark, N. J. aerodromo, nuo kurio kenčia Elizabetho gyventojai. Straipsnyje minimas Kunigas Petras Žemeikis, lietuvių parapijos klebonas, kuris teigia, kad sprausminių lėktuvų triukšmas daro žalos lietuvių bažnyčios bokštams. Prie straipsnio telpa nuotrauka, triukšmo kontrolės darbininkams lipant į bažnyčios bokštus, triukšmo garso kiekiui užrašyti.

Dr. V. Čekas serga ir guli ligoninėje. Spalio 13 jį ištiko širdies priepuolis. Tuoj buvo paguldytas į ligoninę ir iki spalio 24 buvo ypatingos priežiūros skyriuje.

Maspeth, New Yorke, spalio 26 d. buvo paminėta Maspetho 333 metų sukaktis ir kartu šio krašto 200 metų nepriklausomybės sukaktis. Dalyvavo ir Maspeth gyvenančių tautybių organizacijos, tautiniais rūbais pasipuošusi minia. "Grand Marshal" paradui vadovavo buvęs lietuvių parapijos klebonas, prelatas Jonas Balkūnas.

ČIURLIONIO DIENA GREAT NECKE

Lapkričio 9 d. Great Neck bibliotekoje (Bay View Ave.) atidaroma Čiurlionio šimtmetinė paroda. Bus išstatyti Čiurlionio kūrinių reprodukcijos, taip pat Lietuvos grafikų darbai. Atidarymas 2 val. p. p. Kalbės dail. V. Jonynas. Čiurlionio muzikinius kūrinius skambins pianistė Aldona Kepalaitė.

Lapkričio 30 d. bibliotekos patalpose bus Aldonos Kepalaitės recitalis.

Vincė Jonuškaitė-Leskaitienė, iš Kalifornijos specialiai atvykusi į New Yorką dalyvauti M. K. Čiurlionio minėjime, Čiurlionio paveikslų parodoje Kultūros židinyje susitiko su savo senais pažįstamais: T. Leonardu Andriekum dail. V. Kristolaityte.

Birutė Lukoševičienė kalba apie St. Barzduko knygą tos knygos pristatyme New Yorke. Dešinėje — Danutė Norvilaitė, skaitanti knygos ištraukas, o kairėje dalis skautukų, atlikusių meninę programą.

S. Narkėliūnaitės nuotraukos

A. Kuprevičiaus Ravel koncertas

Spalio 11 Town Hall salėje Andrius Kuprevičius skambino Maurice Ravel kūrinius. Koncertas skirtas Ravel (1875-1975) gimimo šimto metų sukakčiai paminėti.

Ravel, šalia Debussy, yra žymiausias impresionistinės muzikos prancūzų kompozitorius. Pradiniam kūrybos laikotarpy jo kompozicijos sutiko aršią opoziciją — aštrios kritikos buvo puolamos dėl daugelio radikalių naujybių, kuriom Ravel išsiskyrė kaip savitų kūrybos metodų ieškotojas — muzikos revoliucionierius. Bet su laiku jo talentas laimėjo, ir jis pasiekė tarptautinio garso.

Ravel gimtinė yra Ispanijos kaimynistė, Pirenėjų sritis. Kai kuriose jo kompozicijose ryškūs ispanų folkloro motyvai. Jo kūrybos kritikai ir tyrinėtojai randa pas jį šiek tiek džazo ir Strawinsky įtakos.

Ravel kūrinių apimtis plati. Jie visi ryškūs komponavimo technišku meistriškumu, ypač kompozicijos orkestrui. Jo yra operų, baletų, kamerinės muzikos, dainų, kūrinių pianinui.

A. Kuprevičiaus šiam sukaktuviam koncertui pasirinkti kūriniai: Sonatine, Miroirs, Gaspard de la Nuit, Le Tombeau de Couperin. Ravel būdinga jo jautrumas tonui, jo skambėjimui. Jo tonas turi spalvingą emocinį charakterį. Tą Ravel kūrinių savybę perteikti gali tik

aukštos technikos pianistas. Po A. Kuprevičiaus pirštais pianinas skambėjo raveliškai: turtinga emocijų niuansų skale. Gal ne visur A. Kuprevičius buvo vienodai sėkmingas, bet koncerto auditorija girdėjo tikrą kompozitorių gero stiliaus interpretaciją.

A. Kuprevičius Town Hall salėj jau ne pirma kartą. Jo koncertas spalio 11 d. turėjo gausesnę auditoriją negu kiti pirmieji. Publika jam padėjo karštais plojimais, ypač pabaigoj, bet koncertantas nesiteikė bisuoti.

A. Kuprevičius gyvena Clevelande ir moko muzikos Clevelando valstijos u-te.

J. K.

ČIURLIONIS Atkelta iš 1 psl.

įteikė premijas Čiurlionio metų proga sukūrusiems muzikų kūrinius. Laureatų vardu kalbėjo muzikas Julius Gaidelis. Po to, Izidorius Vasyliūno vadovaujamas vienetas atliko Čiurlionio styginį kvartetą C moll. Pabaigai jungtinis choras iš visų New Yorko chorų — viso 133 asmenų — padainavo Čiurlionio harmonizuotų liaudies dainų. Chorui pasikeisdami dirigavo Vincas Kerbelis ir Vincas Mamaitis.

Uždarymo žodį pasakė dail. V. K. Jonynas, komiteto vardu padėkodamas visiems, kas prisidėjo prie minėjimo sėkmingumo. Publika buvo atsilankę keletas šimtų.

Vienybė, 1975 m. spalio 31 d.